

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY
BORNE SULINOWO**

Autorami „Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026–2040” są członkowie zespołu specjalistów spółki REFUNDA z siedzibą we Wrocławiu.

www.refunda.pl

Spis treści

WPROWADZENIE.....	5
1. WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISOWEJ GMINY BORNE SULINOWO	8
1.1. Sfera społeczna	10
1.2. Sfera gospodarcza	17
1.3. Sfera przestrzenna	18
1.4. Sfera klimatyczno-środowiskowa	20
1.5. Finanse Gminy	23
1.6. Badanie ankietowe	24
2. MISJA I WIZJA	25
3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWEJ	27
4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	37
5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BORNE SULINOWO	40
6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	47
6.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	48
6.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	49
6.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	50
6.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego	52
6.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	52
6.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	53
6.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW ..	54
6.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	56
6.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	56
6.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	57
7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	59
7.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa	60
7.2. Obszary strategicznej interwencji w gminie Borne Sulinowo	63
8. SPOJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA	66
9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	68
9.1. Zarządzanie realizacją Strategii	69
9.1.1. Podmioty zaangażowane we wdrażanie Strategii	69
9.1.2. Procedura monitorowania	70
9.1.3. Ewaluacja dokumentu	70
9.1.4. Aktualizacja	70

9.2.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	71
10.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	74
11.	SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	77

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 (dalej „Strategia”) jest dokumentem, który określa długookresowy plan działania, wskazuje kierunki rozwoju, cele strategiczne gminy, aby osiągnąć przyjęte założenia. Ustalenia te są podstawą do prowadzenia przez Urząd Miejski w Borne Sulinowo polityki społeczno-gospodarczej. Strategia pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno - strategicznych obowiązujących w gminie Borne Sulinowo. Podczas definiowania celów zadbane również o ich zgodność z dokumentami strategicznymi na wyższym szczeblu – strategią województwa, a także krajowymi i unijnymi dokumentami horyzontalnymi. Strategia będzie wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w gminie Borne Sulinowo, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie do 2040 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 odzwierciedla wizję, potrzeby i aspiracje mieszkańców, a także stanowi odpowiedź na zgłaszane przez nich problemy i oczekiwane kierunki zmian. Borne Sulinowo jest gminą, która może i powinna rozwijać się wielotorowo, posiadać ofertę kierowaną zarówno w stronę mieszkańca, turysty jak i przedsiębiorcy. Jako ośrodek miejski pełni również funkcję administracyjnego, gospodarczego i społecznego centrum regionu, co stwarza dodatkowe możliwości rozwoju usług publicznych, infrastruktury oraz instytucji wspierających lokalną społeczność i przedsiębiorczość.

Strategia została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu

o aktualne dokumenty planistyczne, raporty, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla gminy Borne Sulinowo w określonym czasie. Niniejszy dokument został przygotowany w konwencji partycypacyjno-eksperckiej. W tworzenie Strategii zaangażowane były różne grupy podmiotów i środowisk – władze samorządowe, ze względu na ich znajomość uwarunkowań gminy i mieszkańców, z uwagi na to, że są oni głównymi odbiorcami działań zawartych w Strategii, a także specjalistów, mających bezstronne i obiektywne spojrzenie na sytuację i zmiany w gminie.

Proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 rozpoczęto w dniu 26 marca 2026 roku przyjęciem Uchwały nr XXIV/306/2026 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Pierwszym etapem opracowania Strategii Rozwoju było opracowanie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Borne Sulinowo obrazującej stan obecny gminy i jej potencjał.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 został poddany konsultacjom z:

- ❖ sąsiednimi gminami i ich związkami,
- ❖ lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi,
- ❖ mieszkańcami gminy,
- ❖ Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Szczecinie oraz w Bydgoszczy.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo lata 2026-2040 został również skierowany do Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego w celu wydania opinii.

W ramach przygotowania Strategii zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.) została przeprowadzona ewaluacja ex ante – ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Zawartość Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 uwzględnia wymagania określone w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności w:

- ❖ ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ❖ ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ❖ ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ❖ ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ❖ ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ❖ ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- ❖ ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Borne Sulinowo

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BORNE SULINOWO NA LATA 2026-2040

Wizja

Misja

SFERA SPOŁECZNA
Cele strategiczne

Cele operacyjne w sferze społecznej

Kierunki działań w sferze społecznej

SFERA PRZESTRZENNA
Cele strategiczne

Cele operacyjne w sferze przestrzennej

Kierunki działań w sferze przestrzennej

SFERA GOSPODARCZA
Cele strategiczne

Cele operacyjne w sferze gospodarczej

Kierunki działań w sferze gospodarczej

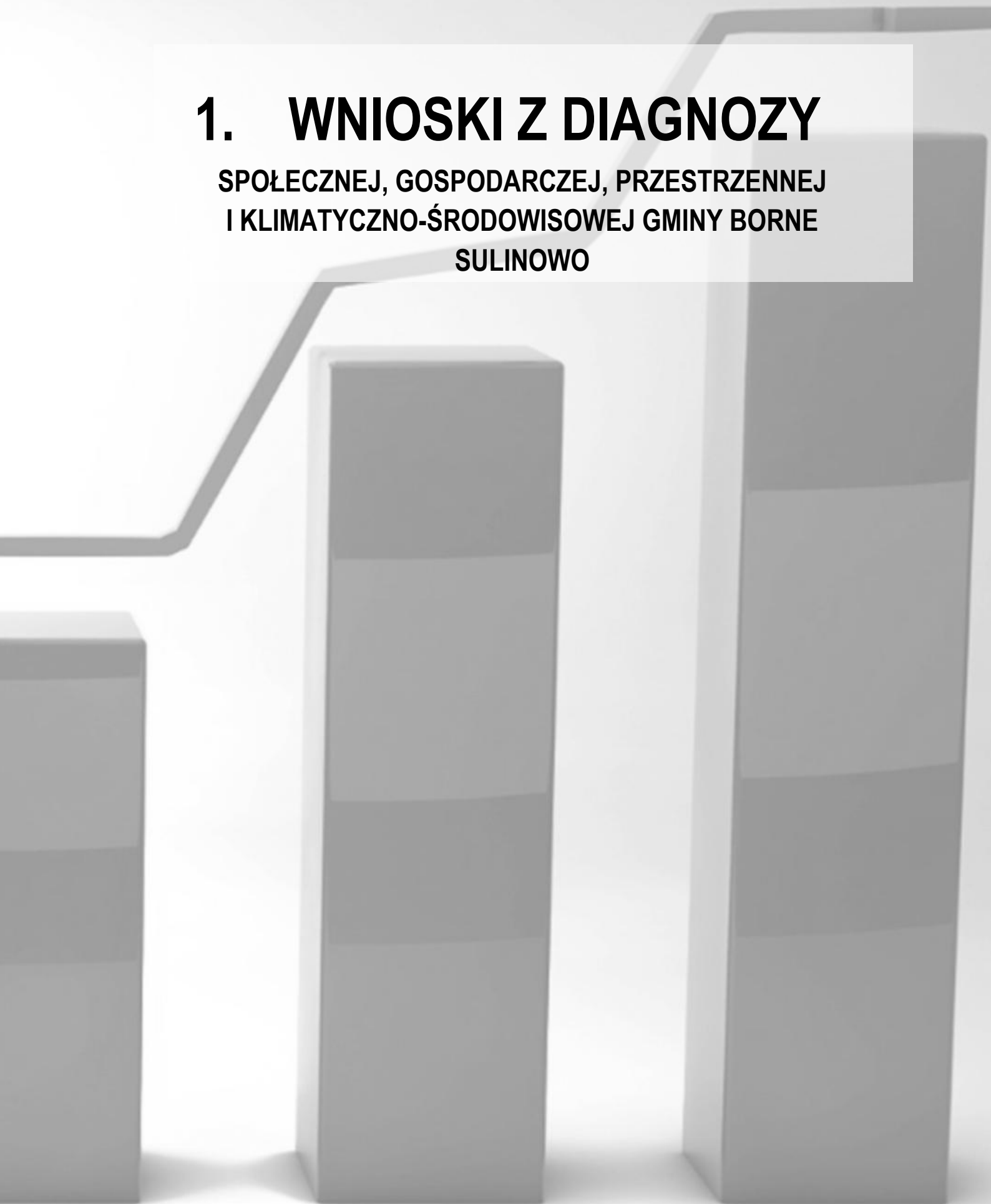
SFERA KLIMATYCZNO-
ŚRODOWISKOWA
Cele strategiczne

Cele operacyjne w sferze klimatyczno-środowiskowej

Kierunki działań w sferze klimatyczno-środowiskowej

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY

**SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, PRZESTRZENNEJ
I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISOWEJ GMINY BORNE
SULINOWO**

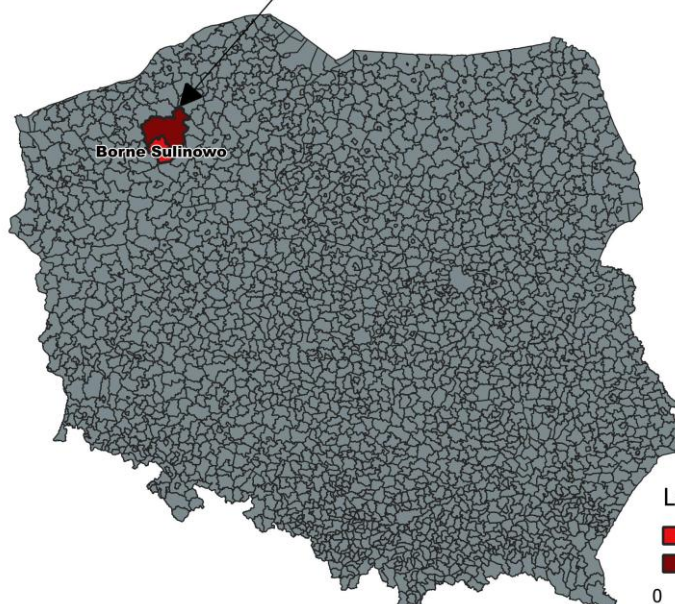
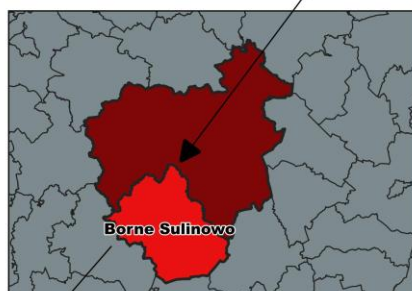

Gmina Borne Sulinowo położona jest w północno-zachodniej części Polski, w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim. Borne Sulinowo to gmina miejsko wiejska, a siedzibą gminy jest miasto Borne Sulinowo. Przez gminę Borne Sulinowo przebiega droga krajowa nr 20, łącząca Stargard z Gdynią, zapewniająca połączenie miejscowości ze Szczecinkiem oraz Czaplinkiem, oddalonymi o około 20 km. Odległość z Bornego Sulinowa do siedziby władz powiatowych w Szczecinku

wynosi również około 20 km. Odległość z Borne Sulinowo do siedziby województwa - Szczecina wynosi około 150–170 km

Gmina graniczy z gminami:

- ❖ Czaplinek,
- ❖ Barwice,
- ❖ Szczecinek,
- ❖ Okonek,
- ❖ Jastrowi.

Legenda

- gmina Borne Sulinowo
- powiat szczecinecki

0 100 200 km

Rysunek 1

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Geoportal.

Gmina ma powierzchnię około 484 km² i liczy około 9 tysięcy mieszkańców, przez co cechuje się niską gęstością zaludnienia. Gmina leży na Pojezierzu Drawskim, nad jeziorem Pile, i obejmuje także fragment Drawskiego Parku Krajobrazowego. Krajobraz jest urozmaicony – występują tu lasy, torfowiska, wzgórza polodowcowe oraz liczne jeziora, co sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji. Znaczną część obszaru gminy zajmują lasy, a liczne jeziora i ciek wodne podkreślają jej przyrodniczy charakter oraz sprzyjają rozwojowi turystyki.

Gmina jest podzielona na obszar miejski oraz obszar wiejski. W skład obszaru wiejskiego wchodzi obręb: Komorze, Rakowo, Łubowo, Nobliny, Liszkowo, Czochryń, Jeziorna, Starowice, Borne, Krągi, Śmiadowo, Dąbrowica, Ciemino, Łącznie, Silnowo, Piława, Uniemino, Okole, Kiełpino, Juchowo, Radacz, Kucharowo, Grzywnik, Jeleń, Jelonek, Przyjezierze, Kłomino. Samo miasto Borne Sulcinowo to stosunkowo młody ośrodek miejski, który prawa miejskie uzyskał w 1993 roku po opuszczeniu terenu przez wojska radzieckie. Miasto Borne Sulcinowo, które stanowi administracyjne, usługowe i gospodarcze centrum gminy. Zajmuje powierzchnię około 18 km² i charakteryzuje się zwartą strukturą zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz terenów rekreacyjnych. Miasto otoczone jest rozległymi

kompleksami leśnymi i licznymi jeziorami, co nadaje mu wysokie walory przyrodnicze i turystyczne.

Na obszarze miasta i gminy Borne Sulcinowo występują zarówno zamknięte tereny wojskowe, jak i kolejowe. Granice terenów zamkniętych o charakterze wojskowym zostały określone decyzją nr 91/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lipca 2024 r. (zmieniona decyzją nr 116/MON z dnia 19 sierpnia 2025 r.), dotyczącą ustalenia takich obszarów w resorcie obrony narodowej. W granicach gminy część tych terenów znajduje się w obrębie kompleksu wojskowego oznaczonego symbolem 21 Centralny Poligon Lotniczy Nadarzyce. Granice terenów zamkniętych związanych z infrastrukturą kolejową zostały określone w Decyzji Nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r., dotyczącej obszarów, przez które przebiegają linie kolejowe.

Na terenie gminy Borne Sulcinowo położonych siedem obrębów ewidencyjnych w ramach miasta oraz 27 obrębów ewidencyjnych w ramach obszaru wiejskiego: Borne, Ciemino, Czochryń, Dąbrowica, Grzywnik, Jeleń, Jelonek, Jeziorna, Juchowo, Kiełpino, Kłomino, Komorze, Krągi, Kucharowo, Liszkowo, Łącznie, Łubowo, Nobliny, Okole, Piława, Przyjezierze, Radacz, Rakowo, Silnowo, Starowice, Śmiadowo oraz Uniemino.

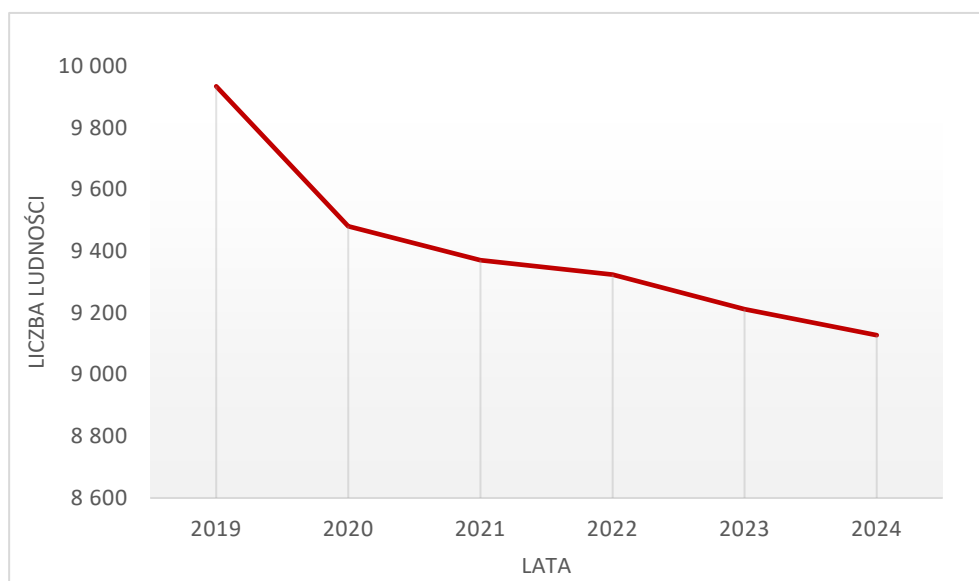
1.1. Sfera społeczna

Ludność i zachodzące procesy demograficzne

Gmina Borne Sulcinowo jest zamieszkiwana przez 9 128 mieszkańców, z czego 4 801 osób mieszka w mieście.¹ W ostatnich latach notuje się stały spadek liczby ludności gminy. W porównaniu do 2019 roku, liczba mieszkańców wyniosła 9 935 osób, co wskazuje że liczba ludności zmalała o 8,1%.

W gminie odnotowano wyraźnie większy spadek liczby ludności (8,1%) niż na poziomie kraju (2,3%), województwa (4,3%) oraz powiatu (7,4%), co wskazuje na mniej korzystne tendencje demograficzne w skali lokalnej.

¹ GUS. Dane dla 2024 roku.

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Borne Sulinowo w latach 2019-2024.

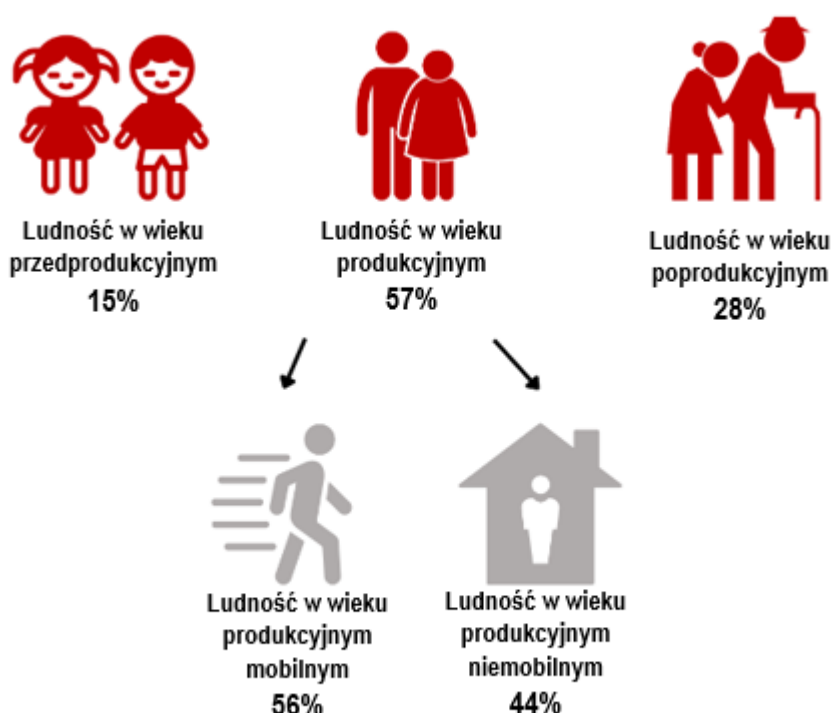
Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla gminy Borne Sulinowo na koniec 2024 roku udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 15% w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców, w wieku produkcyjnym 57%, zaś w wieku poprodukcyjnym 28%².

W ostatnich latach odnotowywany jest przyrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy niemalże rocznym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Opisane powyżej zjawisko powoduje wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego, co potencjalnie stanowi zagrożenie dla rozwoju gminy. Zauważyć jednak należy, iż struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Borne Sulinowo nie odbiega od ogólnej tendencji demograficznej związanej ze „starzeniem się” społeczeństwa województwa i kraju.

² Opracowane na podstawie danych GUS dla 2024 roku.

Edukacja

Od 2025 r. w systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego ustala się potrzeby oświatowe, które są uwzględniane przy wyliczaniu dochodów gminy. Wydatki gminy na oświatę mogą być wyższe od kwoty ustalonych potrzeb oświatowych. Wydatki na oświatę stanowią znaczny udział w budżecie gminy Borne Sulinowo, które w ogólnej kwocie wydatków w 2025 roku oscylowały wokół 30% wszystkich wydatków budżetu gminy. Na jej terenie funkcjonują cztery szkoły podstawowe oraz Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Oflagu IID. W gminie dostępna jest opieka nad dziećmi przede wszystkim w formie przedszkoli oraz klubów dziecięcych, które zapewniają opiekę i podstawowe wsparcie rozwojowe dla najmłodszych. W gminie Borne Sulinowo funkcjonuje ogółem sześć placówek przedszkolnych, z czego cztery są oddziałami publicznymi i prowadzone są we wszystkich szkołach podstawowych. Jednak oferta ta jest ograniczona w zakresie opieki nad dziećmi do 3. roku życia, ponieważ brakuje typowego żłobka.

Z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty szkół na terenie gminy Borne Sulinowo w latach 2022–2025 wynika, że uczniowie osiągnęli podobny poziom edukacyjny jak powiat i województwo, ale wyróżniali się większymi wahaniami wyników. Gmina osiąga także niższe wyniki z matematyki – zazwyczaj wypada słabiej niż powiat i województwo, co wskazuje na największe braki w tym obszarze. Uczniowie miasta uzyskiwali zazwyczaj wyniki wyższe niż uczniowie obszaru wiejskiego gminy. Wartość współczynnika skolaryzacji w gminie Borne Sulinowo w 2024 r. osiągnął najwyższy wynik od 2019 r., natomiast dalej pozostaje niższy w porównaniu z wynikiem dla powiatu szczecineckiego. Jest to również wartość niższa niż dla województwa, czy też dla kraju.

Rysunek 2 Placówki, których organem prowadzącym jest Gmina Borne Sulinowo.

Źródło: opracowanie własne.

Kultura, sport, turystyka i rekreacja

Centrum Kultury i Rekreacji (CKiR) w Bornem Sulinowie to główna instytucja zajmująca się działalnością kulturalną, sportową i rekreacyjną w gminie. Instytucja organizuje i koordynuje różnego rodzaju wydarzenia dla mieszkańców oraz turystów – od imprez kulturalnych, koncertów i wystaw, po zajęcia sportowe i rekreacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W ramach centrum kultury funkcjonują świetlice wiejskie, hala sportowa, boiska, a do jej zadań należy również wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych i kulturalnych. CKiR współpracuje ze szkołami, stowarzyszeniami i klubami sportowymi, dzięki czemu organizuje liczne zajęcia pozalekcyjne oraz wydarzenia cykliczne.

Do najważniejszych wydarzeń organizowanych na terenie gminy należy Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarnych w Bornem Sulinowie. Impreza odbywa się na obszarze dawnego miasta garnizonowego, co tworzy

niepowtarzalną atmosferę i podkreśla jej historyczny charakter. Podczas zlotu prezentowane są setki zabytkowych i współczesnych pojazdów wojskowych, takich jak czołgi, transportery opancerzone, samochody terenowe oraz motocykle wykorzystywane przez wojsko.

Na obszarze gminy znajdują się liczne obiekty objęte różnymi formami ochrony konserwatorskiej i ujęte w ewidencjach prowadzonych przez właściwe instytucje. Do najważniejszych należą zabytki wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a także obiekty uwzględnione w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków prowadzonej przez Burmistrza Bornego Sulinowa. Na terenie gminy zarejestrowano 16 obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz 11 stanowisk archeologicznych objętych wpisem do tego rejestru.

Infrastruktura sportowa

Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie dysponuje rozbudowaną bazą sportowo-rekreacyjną, która jest systematycznie modernizowana i rozwijana. W skład tej infrastruktury wchodzi Hala Widowiskowo-Sportowa w Bornem Sulinowie, kompleks sportowy Orlik 2012, kort tenisowy wraz ze ścianką do tenisa ziemnego, Stadion Miejski oraz przystań kajakowa. Obiekty te stwarzają mieszkańcom i turystom dogodne warunki do uprawiania sportu, aktywnego wypoczynku oraz

uczestnictwa w wydarzeniach rekreacyjnych i sportowych.

Do najważniejszych obiektów sportowych na terenie gminy należy Stadion Miejski w Bornem Sulinowie, zlokalizowany przy ul. Sportowej. Obiekt wyposażony jest w boisko piłkarskie z nawierzchnią trawiastą oraz odpowiednie zaplecze techniczne i socjalne, co umożliwia organizację treningów, rozgrywek sportowych oraz różnego rodzaju wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym.

Turystyka i rekreacja

Gmina Borne Sulinowo wyróżnia się znacznym potencjałem turystycznym, który wynika z atrakcyjnego położenia wśród licznych jezior i rozległych kompleksów leśnych oraz bogatej historii regionu. Połączenie walorów przyrodniczych, historycznych i rekreacyjnych sprawia, że gmina stanowi atrakcyjny kierunek zarówno dla osób preferujących aktywne formy wypoczynku, jak i turystów zainteresowanych dziedzictwem militarnym oraz historią tych terenów.

W Bornem Sulinowie funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej, którego zadaniem jest udzielanie informacji odwiedzającym oraz promocja walorów turystycznych gminy. Centrum organizuje również wycieczki historyczno-turystyczne po Bornem Sulinowie i okolicach, przybliżając uczestnikom historię regionu oraz jego najciekawsze atrakcje.

Na terenie gminy Borne Sulinowo rozwinięto infrastrukturę służącą turystyce kajakowej, której główną osią jest szlak rzeki Piławy. Podstawę tej infrastruktury stanowią dwie przystanie kajakowe zlokalizowane w Bornem Sulinowie oraz Liszkowie. Obiekty te tworzą spójny system obsługi ruchu turystycznego, zapewniając odpowiednie zaplecze dla osób korzystających

z wodnych szlaków oraz sprzyjając rozwojowi turystyki aktywnej na terenie gminy. Na terenie gminy funkcjonuje rozbudowana sieć tras rowerowych, obejmująca zarówno szlaki oznakowane, jak i nieoznakowane. Na terenie gminy znajdują się także leśne szlaki pieszo-rowerowe Nadleśnictwa Borne Sulinowo, przeznaczone dla rowerzystów i pieszych.

Na terenie gminy funkcjonuje Muzeum Militarnej Historii, które należy do najważniejszych atrakcji turystycznych Bornego Sulinowa. Placówka prezentuje bogatą kolekcję eksponatów związanych z historią wojskowości, w tym pojazdy militarne, umundurowanie, wyposażenie wojskowe oraz liczne pamiątki dokumentujące dzieje regionu.

Plaża Słoneczna i Marina w Bornem Sulinowie stanowią jedno z najchętniej odwiedzanych miejsc rekreacji nad jeziorem Pile. Obiekty pełnią funkcję miejskiego kąpieliska oraz przystani, oferując dogodne warunki zarówno do wypoczynku nad wodą, jak i uprawiania sportów wodnych. Z miejsc tych korzystają mieszkańcy, turyści oraz osoby poszukujące aktywnych form spędzania czasu.

Polityka społeczna

Pomoc społeczna w Gminie Bornem Sulinowo realizowana jest głównie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta udziela wsparcia osobom i rodzinom wymagającym pomocy oraz podejmuje działania związane z realizacją polityki społecznej, w tym w zakresie świadczeń rodzinnych, wsparcia osób starszych oraz przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia społecznego. Ośrodek zajmuje się m.in. obsługą świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych oraz realizacją innych zadań z zakresu pomocy społecznej należących do jego właściwości.

Jednostka wspiera również rodziny wymagające pomocy w zakresie opieki i wychowania, realizuje zadania związane z pomocą seniorom, osobom z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Ośrodek uczestniczy w programach rządowych i projektach współfinansowanych ze środków europejskich, m.in. „Posilek w szkole i w domu”, „Opieka Wytchnieniowa”, „Asystent Osobisty Osoby

z Niepełnosprawnością” oraz „Korpus Wsparcia Seniorów”.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać także z pomocy żywnościowej, wsparcia w sytuacjach kryzysowych oraz działań związanych z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. W ramach swojej działalności Ośrodek prowadzi również Klub Senior+ oraz Placówkę Wsparcia Dziennego w Bornem Sulinowie.

W gminie realizowana jest również procedura „Niebieskie Karty”, stosowana w przypadku podejrzenia występowania przemocy domowej. Najczęściej jest ona wszczynana przez Policję, a następnie prowadzona przez Zespół Interdyscyplinarny w Bornem Sulinowie oraz powołane grupy diagnostyczno-pomocowe, które podejmują działania wobec osób stosujących przemoc i wspierają osoby jej doświadczające.

Osoby dotknięte przemocą mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy psychologicznej w Punkcie

Konsultacyjnym działającym przy Ośrodku. W 2024 roku z takiego wsparcia skorzystało 41 osób.

Ochrona zdrowia

System opieki zdrowotnej w gminie Borne Sulinowo stanowi kluczowy element infrastruktury społecznej, wpływając zarówno na aktywność mieszkańców, jak i wydatki budżetowe gminy. Dostęp do świadczeń medycznych uzależniony jest od dostępności placówek, ich lokalizacji oraz kosztów usług.

Za ochronę zdrowia mieszkańców gminy Borne Sulinowo odpowiada przede wszystkim Zespół Opieki Zdrowotnej przy ul. Orła Białego w Bornem Sulinowie, świadczący usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, porad specjalistycznych i diagnostyki. Dostęp do opieki medycznej zapewnia również filia ZOZ w Silnowie. Uzupełnieniem systemu ochrony zdrowia są lokalne apteki, m.in. Apteka Na Poczcie i Apteka Słoneczna.

Do najważniejszych ośrodków na terenie Gminy należą:

- Zespół Opieki Zdrowotnej;
- Zespół Opieki Zdrowotnej Oddział Silnowo,
- Punkt Apteczny,
- Apteka "Słoneczna",
- Apteka Na Poczcie.

Liczba osób korzystających ze świadczeń zdrowotnych w latach 2020–2024 nie pozwala sama w sobie ocenić dostępności opieki zdrowotnej w gminie. Na dostępność świadczeń wpływają również lokalizacja placówek, możliwość uzyskania wizyty oraz potrzeby mieszkańców. Gmina podejmuje działania na rzecz zapewnienia ciągłości i terytorialnej dostępności podstawowej opieki zdrowotnej, w tym utrzymania możliwości udzielania świadczeń w mieście i na obszarach wiejskich. Działania obejmują współpracę z podmiotami leczniczymi i NFZ, wykorzystanie gminnej infrastruktury oraz monitorowanie dostępności świadczeń, z poszanowaniem kompetencji poszczególnych podmiotów.

Aktywność społeczna

Gmina Borne Sulinowo aktywnie wspiera rozwój sektora pozarządowego, opracowując corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Program na 2024 rok zakłada cele szczegółowe: wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, działalności na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

Na terenie gminy Borne Sulinowo w 2025 roku funkcjonowało 70 stowarzyszeń i organizacji społecznych, a także liczne kluby i stowarzyszenia sportowe, wspierające aktywność fizyczną dzieci, młodzieży i dorosłych. Wśród nich działają m.in.

Akrobatyczny Ludowy Klub Sportowy Borne Sulinowo, Klub Sportowy „Orlik” Borne Sulinowo, Klub Sportowy „Pionier”, Fundacja im. Stanisława Karłowskiego, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Kuznia Talentów”, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Tworzących Przycięciół.

Najwyższą frekwencję wyborczą odnotowano podczas wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w 2023 r., kiedy udział w głosowaniu wyniósł 66,65%. Był to wynik wyższy niż frekwencja w wyborach prezydenckich w 2025 r. Najniższą aktywność wyborczą mieszkańców odnotowano natomiast w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r., z frekwencją na poziomie 35,99%. Dane te wskazują na aktywność obywatelską, rozwój sektora pozarządowego oraz potencjał społeczności lokalnej do współpracy przy realizacji zadań publicznych.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Borne Sulinowo bezpieczeństwo mieszkańców zapewniają m.in. Komisariat Policji przy ul. Bolesława Chrobrego 2 oraz Straż Miejska przy ul. Niepodległości 6. Istotną rolę pełni również Ośrodek Szkoleniowy Państwowej Straży Pożarnej, będący specjalistycznym zapleczem szkoleniowym. W ochronie przeciwpożarowej uczestniczą jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Bornem Sulinowie, Juchowie i Łubowie..

Na terenie gminy Borne Sulinowo bezpieczeństwo mieszkańców zapewniają m.in. Komisariat Policji przy ul. Bolesława Chrobrego 2 oraz Straż Miejska przy ul. Niepodległości 6. Istotną rolę pełni również Ośrodek Szkoleniowy Państwowej Straży Pożarnej, będący specjalistycznym zapleczem szkoleniowym. W ochronie przeciwpożarowej uczestniczą jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Bornem Sulinowie, Juchowie i Łubowie..

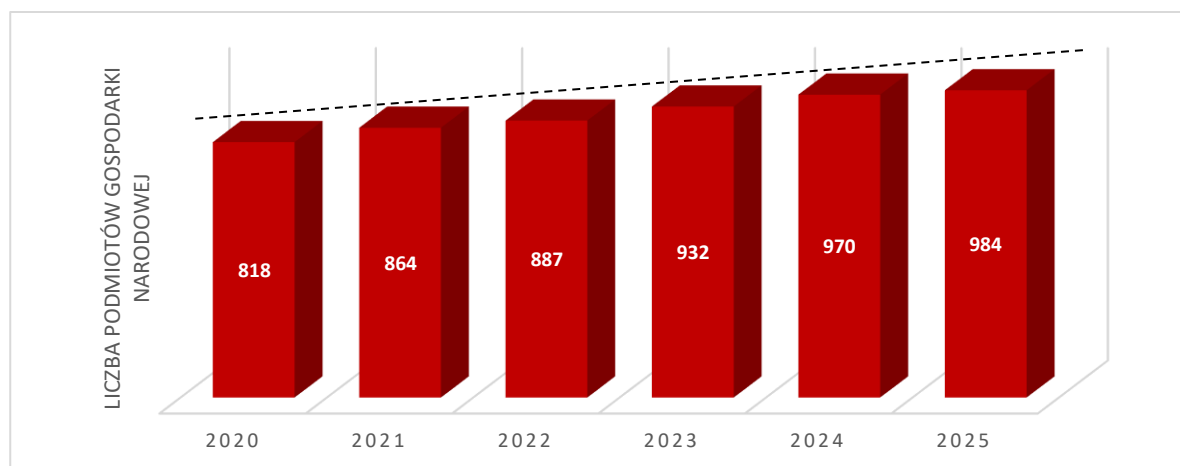
1.2. Sfera gospodarcza

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek pracy

Na terenie gminy Borne Sulinowo dominują podmioty prowadzące działalność w sekcjach: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych i motocykli, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników. W 2025 r. w rejestrze REGON figurowały 984 podmioty gospodarki narodowej. Liczba zarejestrowanych działalności systematycznie wzrasta – od 2020 r. odnotowano wzrost o 20%. Zdecydowaną większość stanowią podmioty sektora prywatnego, wśród których najliczniejszą grupę tworzą osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Istotny udział mają również stowarzyszenia, fundacje

i organizacje społeczne. Do największych przedsiębiorstw oraz pracodawców działających na terenie gminy Borne Sulinowo należą m.in. Rimaster Poland Sp. z o.o., Borniak, Ośrodek Szkoleniowy Państwowej Straży Pożarnej oraz Dom Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie.

W strukturze podmiotów gospodarczych w gminie Borne Sulinowo dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Ich liczba systematycznie rośnie i w 2025 r. osiągnęła poziom 966 podmiotów. Liczba przedsiębiorstw o większej skali zatrudnienia w ostatnich latach pozostaje na zbliżonym poziomie.

Wykres 2 Podmioty gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Borne Sulinowo w latach 2020-2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bezrobocie

Ogólna sytuacja na lokalnym rynku pracy w gminie Borne Sulinowo pozostaje na zadowalającym poziomie. W 2025 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie wyniosła 425 osób, co stanowi najwyższą wartość w porównaniu z analizowanymi latami. Może to świadczyć o pogorszeniu się sytuacji zatrudnieniowej

po wcześniejszym okresie stabilizacji oraz stopniowej poprawy wskaźników rynku pracy. Analiza bezrobocia według płci wskazuje, że większość osób pozostających bez pracy stanowią kobiety, które odpowiadają za około 55% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Programy współpracy Gminy Borne Sulinowo z innymi Jednostkami

Gmina Borne Sulinowo współpracuje z dwoma partnerskimi:

- ❖ AMT Anklam Land (Niemcy),
- ❖ Ralsko (Czechy).

Ponadto gmina Borne Sulinowo należy do stowarzyszeń oraz do związków tj.

- ❖ Związek Miast o Gmin Dorzecza Parsęty z siedzibą w Karlinie (członkowie związku m.in.

Miasto Kołobrzeg, Miasto Białogard, Miasto Świdwin, Gmina Dygowo, Gmina Grzmiąca),

- ❖ Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (członkowie związku m.in. Województwo Zachodniopomorskie, gmina Barlinek, gmina Cedynia, Gmina Mielno, Miasto Szczecin).
- ❖ Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania.

1.3. Sfera przestrzenna

Gospodarka przestrzenna

System planowania przestrzennego w gminie Borne Sulinowo realizowany jest zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dotychczas w gminie obowiązywało Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które określało politykę przestrzenną gminy.

W związku z nowelizacją ustawy z 24 września 2023 roku wprowadzono Plan Ogólny Gminy, który stanie się aktem prawa miejscowego i zastąpi dotychczasowe studium. Ustalenia Planu Ogólnego będą wiążące zarówno dla przyszłych planów miejscowych, jak i dla decyzji o warunkach zabudowy. Plan Ogólny umożliwi bardziej spójne, racjonalne i przewidywalne kształtowanie przestrzeni gminy, zapobiegając chaotycznej suburbanizacji oraz degradacji środowiska. W strategii

rozwoju gminy zagadnienia strategiczne związane z polityką przestrzenną będą wyznaczać kierunki rozwoju, natomiast Plan Ogólny określi szczegółowe zasady realizacji inwestycji.

Do końca 2024 roku na terenie gminy uchwalono 17 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące łącznie około 43 427 ha, co stanowi 89,6% powierzchni gminy. Większość terenów objętych planami stanowią tereny rolne oraz tereny zieleni i wód, a zabudowa mieszkaniowa stanowi zaledwie 1,3% całej powierzchni objętej planami. Obszary niepokryte MPZP to obręb Kłomino oraz część obrębu Ciemino. Dzięki wysokiemu stopniowi pokrycia MPZP kształtowanie przestrzeni gminy poprzez decyzje o warunkach zabudowy ma obecnie znaczenie marginalne.

Struktura przestrzenna i uwarunkowania

Struktura przestrzenna gminy Borne Sulinowo charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, obejmując zarówno obszary miejskie, tereny wiejskie, rozległe kompleksy leśne, jak i liczne akweny wodne. Gmina wyróżnia się znacznym udziałem terenów o wysokich walorach przyrodniczych oraz niską intensywnością zagospodarowania i niewielką gęstością zaludnienia. Obecny układ przestrzenny jest efektem zarówno uwarunkowań historycznych, w szczególności wojskowego charakteru tego obszaru, jak również bogatego dziedzictwa przyrodniczego regionu.

Miasto Borne Sulinowo powstało w latach 1934–1936 jako ośrodek wojskowy i do 1992 roku pełniło funkcje militarne. Po okresie stacjonowania wojsk radzieckich rozpoczął się proces jego przekształcania i rewitalizacji.

Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Borne Sulinowo realizacja zadań związanych z gospodarką mieszkaniową odbywa się w oparciu o „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Borne Sulinowo na lata 2022–2026”, przyjęty uchwałą nr XXXVII/568/2021 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 25 listopada 2021 r. Dokument ten określa kierunki działań gminy w zakresie zarządzania zasobem mieszkaniowym oraz wspierania mieszkańców w zaspokajaniu potrzeb lokalowych.

Do podstawowych obowiązków gminy należy tworzenie warunków umożliwiających mieszkańcom dostęp do odpowiednich lokali mieszkalnych, w szczególności poprzez zapewnienie lokali w ramach najmu socjalnego,

Dawne obiekty wojskowe zostały stopniowo zaadaptowane na cele mieszkaniowe, administracyjne, usługowe oraz społeczne. Obecnie miasto posiada uporządkowany układ przestrzenny, z wykształconym centrum usługowym i handlowym.

Gmina Borne Sulinowo obejmuje siedem obrębów ewidencyjnych w granicach miasta oraz 27 obrębów wiejskich. Tereny wiejskie mają głównie charakter rolniczy i rekreacyjny, a zabudowa koncentruje się wzdłuż lokalnych dróg oraz w pobliżu jezior.

Na obszarze miasta i gminy Borne Sulinowo występują zarówno zamknięte tereny wojskowe, jak i kolejowe. W granicach gminy część tych terenów znajduje się w obrębie kompleksu wojskowego oznaczonego symbolem 21 Centralny Poligon Lotniczy Nadarzyce.

lokali zamiennych oraz pomoc gospodarstwom domowym o niskich dochodach. Gminny zasób mieszkaniowy Bornego Sulinowa obejmuje obecnie 77 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 4 062,91 m².

W latach 2020–2024 zasób mieszkaniowy gminy Borne Sulinowo uległ zwiększeniu. Powierzchnia mieszkań wzrosła z 293 062 m² w 2020 roku do 304 295 m² w 2024 roku, co oznacza przyrost o 11 233 m². Wzrost ten odpowiada zwiększeniu zasobu o około 4% i świadczy o sukcesywnym powiększaniu bazy mieszkaniowej gminy.

Infrastruktura techniczna

Gmina Borne Sulinowo zapewnia mieszkańcom szeroki dostęp do infrastruktury technicznej, obejmującej sieci wodociagową, kanalizacyjną, ciepłowniczą, gazową i elektroenergetyczną, co znacząco podnosi komfort życia, bezpieczeństwo sanitarne oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy. Na obszarze gminy Borne Sulinowo funkcjonuje infrastruktura wodociagowa obejmująca stację uzdatniania wody oraz sieć przesyłową zapewniającą dostawy wody dla mieszkańców miasta i terenów wiejskich. System zaopatrzenia w wodę opiera się na trzech ujęciach zlokalizowanych w Bornem

Sulinowie, Łubowie oraz Silnowie, które stanowią podstawę funkcjonowania lokalnej gospodarki wodnej.

Na terenie gminy Borne Sulinowo funkcjonuje oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ul. Bolesława Chrobrego w Bornem Sulinowie. Obiekt wyposażony jest w technologię umożliwiającą podwyższone usuwanie biogenów, co pozwala na skuteczne oczyszczanie ścieków i ograniczenie ich wpływu na środowisko. Projektowana przepustowość oczyszczalni wynosi 1 400 m³ ścieków na dobę.

Część miasta Borne Sulinowo objęta jest systemem ciepłowniczym zarządzanym przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Spółka zajmuje się również gospodarką odpadami, w tym obsługą PSZOK. Zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szczecinku. Podstawę infrastruktury elektroenergetycznej gminy

Borne Sulinowo stanowi napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV wraz z głównym punktem zasilania zlokalizowanym w Silnowie. Uzupełnieniem systemu są sieci średniego napięcia 15 kV oraz sieci niskiego napięcia wyposażone w stacje transformatorowe, które zapewniają dystrybucję energii elektrycznej na terenie gminy.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Infrastruktura drogowa stanowi kluczowy element rozwoju gospodarczego i jakości życia mieszkańców gminy. Gmina posiada dość rozbudowany system dróg obejmujący drogę krajową DK20, cztery drogi wojewódzkie. Droga DK20 pełni funkcję tranzytową, lecz brak obwodnicy powoduje przeciążenie centrum miasta ruchem ciężarowym, hałasem i pogorszeniem jakości powietrza, co wymaga realizacji inwestycji wyprowadzających ruch tranzytowy poza centrum.

Większość dróg wojewódzkich i powiatowych jest w dobrym stanie nawierzchni, choć przekrój techniczny nie spełnia obowiązujących norm. Wiele dróg gminnych

i wewnętrznych pozostaje gruntowych, co ogranicza ich funkcjonalność. Priorytetem jest modernizacja dróg powiatowych i gminnych, rozbudowa sieci rowerowej oraz poprawa infrastruktury parkingowej, w tym zarówno ogólnodostępnych, jak i płatnych parkingów w centrum miasta.

Strategia rozwoju zakłada realizację kluczowych inwestycji drogowych, rozwój infrastruktury rowerowej oraz budowę nowych parkingów w obszarach o wysokiej koncentracji usług. Działania te mają na celu poprawę bezpieczeństwa, płynności ruchu oraz komfortu życia mieszkańców i atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Komunikacja publiczna

Gmina Borne Sulinowo dysponuje umiarkowanie rozwiniętym systemem komunikacji zbiorowej, zapewniającym połączenia z okolicznymi miejscowościami, w tym przede wszystkim ze Szczecinkiem. Transport autobusowy umożliwia mieszkańcom dostęp do miejsc pracy, placówek oświatowych, urzędów oraz podstawowych usług. Obsługę przewozów lokalnych realizują m.in. prywatni przewoźnicy mikrobusem, tacy jak Linia-M, oferujący

reguluarne kursy między Bornem Sulinowem, Łubowem, Silnowem i Szczecinkiem.

Na terenie miasta zlokalizowane są przystanki autobusowe, w tym główny przystanek przy al. Niepodległości 7. Dodatkowym elementem systemu transportowego są codzienne połączenia kolejowe realizowane przez stację w Łubowie.

Kolej

Przez teren gminy Borne Sulinowo przebiega regionalna linia kolejowa łącząca Szczecin, Runowo Pomorskie, Szczecinek oraz Chojnice. W granicach gminy znajdują się stacje kolejowe w Łubowie i Silnowie oraz przystanek w Jeleninie. Infrastruktura ta wykorzystywana jest głównie w ograniczonym zakresie w przewozach

pasażerskich (około 4 par pociągów dziennie), a także w większym stopniu w ruchu towarowym.

Najbliższą funkcjonującą stacją kolejową dla miasta Borne Sulinowo pozostaje Łubowo, zlokalizowane w niewielkiej odległości od miasta.

1.4. Sfera klimatyczno-środowiskowa

Klimat i uwarunkowania naturalne

Gmina Borne Sulinowo, położona na Pojezierzu Pomorskim, znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego o wpływach bałtyckich. Warunki klimatyczne kształtowane są przez napływ mas powietrza znad Atlantyku i Europy Wschodniej, co powoduje zmienność pogody, wysoką wilgotność oraz przewagę wiatrów południowo-zachodnich. Średnia roczna suma opadów na terenie gminy wynosi od 480 do 600 mm, co oznacza wartości niższe niż na obszarze środkowego Pomorza. Do oceny lokalnych warunków klimatycznych wykorzystuje się dane ze stacji meteorologicznych zlokalizowanych w Szczecinku i Wałczu.

Pokrywa glebowa gminy Borne Sulinowo jest zróżnicowana i ukształtowana przez rodzaj utworów powierzchniowych występujących na tym obszarze.

Przeważają gleby bielcowe i pseudobielcowe rozwinięte na podłożu piaszczystym oraz gleby brunatne, w tym głównie brunatne wylugowane, powstałe z glin zwałowych.

Przez północną część gminy Borne Sulinowo przebiega główny wododział pomorski, oddzielający dorzecza Parsęty i Gwdy. Na obszarze gminy znajduje się około 40 jezior o zróżnicowanej powierzchni i kształcie, a w jej południowej części, oprócz jezior położonych wzdłuż rzeki Piławy, zlokalizowane są także trzy zbiorniki rozlewiskowe, tworzące Zalewy Nadarzyckie. Południowo-wschodni fragment gminy leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 126 „Zbiornik Szczecinek”, stanowiącego ważny zasób wód podziemnych.

Ochrona przyrody i obszary chronione

Na terenie gminy występują m.in. następujące formy ochrony przyrody: park krajobrazowy,

- ❖ obszary chronionego krajobrazu,
- ❖ obszary Natura 2000,
- ❖ rezerваты przyrody,
- ❖ pomniki przyrody.

Najważniejsze obszary to m.in.:

- ❖ **Drawski Park Krajobrazowy** – cenny obszar chroniący krajobraz polodowcowy, liczne jeziora, rzeki oraz bogatą florę i faunę.
- ❖ **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Płytnicy”** – obejmuje dolinę rzeki Płytnicy wraz z cennymi siedliskami przyrodniczymi i krajobrazowymi.
- ❖ **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Piławy”** – chroni dolinę rzeki Piławy oraz otaczające ją ekosystemy leśne i wodne.
- ❖ **Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”** – obejmuje obszary o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych Pojezierza Drawskiego.

- ❖ **Ostoja Drawska Obszar Natura 2000** – utworzony w celu ochrony cennych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.
- ❖ **Dorzecze Parsęty Obszar Natura 2000** – chroniący ekosystemy rzeczne oraz gatunki związane ze środowiskiem wodnym.
- ❖ **Jeziora Czaplineckie Obszar Natura 2000** – obszar obejmujący kompleks jezior i siedlisk cennych dla ochrony ptaków oraz innych gatunków.
- ❖ **Dolina Piławy Obszar Natura 2000** – chroni dolinę rzeki Piławy wraz z charakterystycznymi siedliskami i gatunkami.
- ❖ **Bagno i jezioro Ciemino Obszar Natura 2000** – obszar obejmujący torfowiska i jezioro, stanowiący ważne siedlisko wielu rzadkich gatunków.
- ❖ **Jezioro Śmiadowo Obszar Natura 2000** – obszar chroniący ekosystem jeziora oraz związane z nim siedliska przyrodnicze.
- ❖ **Diabelskie Pustacie Obszar Natura 2000** – obszar ochrony siedlisk obejmujący cenne wrzosowiska, murawy i tereny otwarte.

- ❖ **Rezerwat przyrody „Bagno Ciemino** – utworzony w celu ochrony torfowisk, jeziora oraz związanych z nimi siedlisk przyrodniczych.
- ❖ **Rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”** – chroni unikatowe zbiorowiska wrzosowiskowe, murawy napiaskowe oraz siedliska rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Gmina Borne Sulinowo realizuje działania z zakresu ochrony środowiska na podstawie „Programu Ochrony Środowiska na lata 2026–2029 z perspektywą do roku 2033”, przyjętego uchwałą nr XXII/281/2026 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 5 lutego 2026 r. Dokument wyznacza kierunki polityki ekologicznej gminy, koncentrując się na racjonalnym gospodarowaniu zasobami naturalnymi, poprawie jakości środowiska i powietrza, rozwoju gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno-ściekowej. Program obejmuje również działania związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu, adaptacją do ich skutków oraz ograniczaniem ryzyka występowania klęsk żywiołowych.

Gmina Borne Sulinowo realizuje również program związany z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,

Zagrożenie powodzią i suszą

Z danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz na podstawie aktualnie obowiązujących map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, wynika, że na terenie gminy Borne Sulinowo nie znajdują się obszary, o których mowa w art. 169 ust. 2 Prawa wodnego, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Brak wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią nie wyklucza występowania lokalnych podtopień, w szczególności po intensywnych opadach.

Zagrożenie suszą na terenie gminy Borne Sulinowo jest zróżnicowane przestrzennie i zależy od analizowanego rodzaju suszy. Przy ocenie tego zagrożenia należy uwzględnić odrębnie suszę rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

którego celem jest stopniowa eliminacja materiałów niebezpiecznych z terenu gminy oraz ograniczenie ich negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców i środowisko.

W celu poprawy jakości powietrza gmina Borne Sulinowo uczestniczy w ogólnopolskim programie „Czyste Powietrze”, realizowanym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Program wspiera działania zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz poprawę efektywności energetycznej budynków.

Z danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz na podstawie aktualnie obowiązujących map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, wynika, że na terenie gminy Borne Sulinowo nie znajdują się obszary, o których mowa w art. 169 ust. 2 Prawa wodnego, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Brak wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią nie wyklucza występowania lokalnych podtopień, w szczególności po intensywnych opadach.

Zagrożenie suszą na terenie gminy Borne Sulinowo jest zróżnicowane przestrzennie i zależy od analizowanego rodzaju suszy. Przy ocenie tego zagrożenia należy uwzględnić odrębnie suszę rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

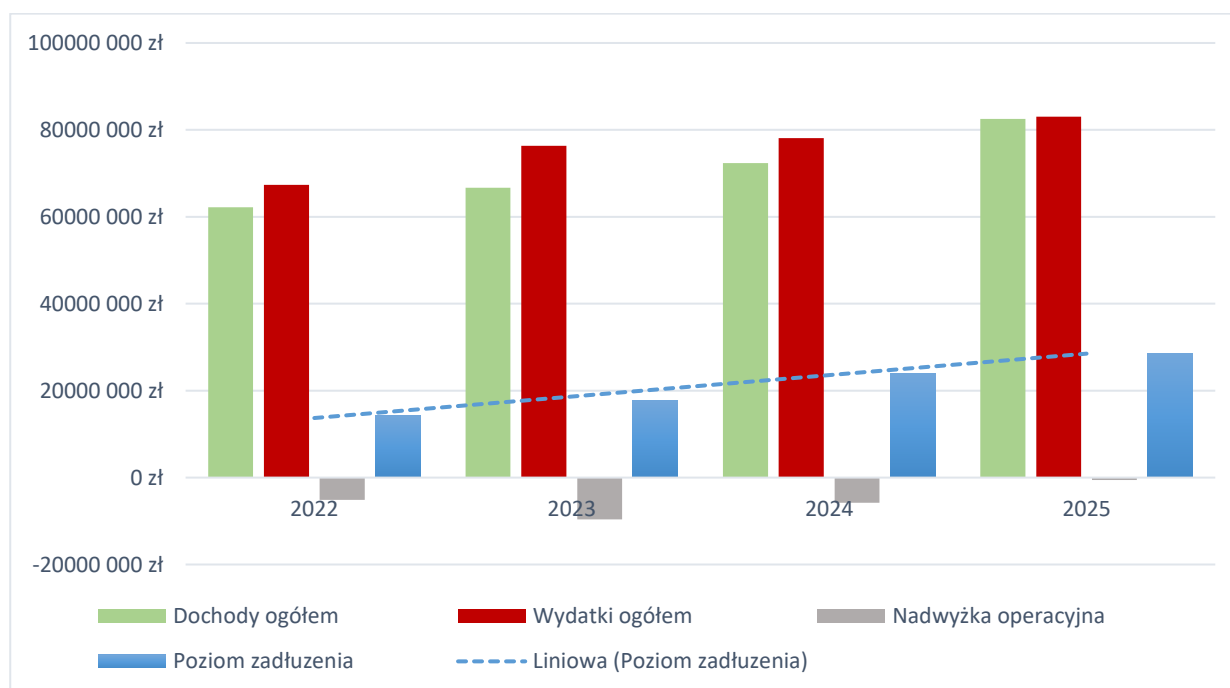

1.5. Finanse Gminy

Dane wskazują na systematyczny wzrost dochodów gminy Borne Sulinowo w latach 2023–2025. Dochody ogółem wzrosły z 66,68 mln zł do 82,51 mln zł, a udział dochodów własnych zwiększył się z 37% do 57%, co wskazuje na wzrost dochodów nominalnych i udziału dochodów własnych, ale samo w sobie nie przesądza o poprawie całej sytuacji finansowej gminy. W 2025 roku największy udział w strukturze dochodów gminy Borne Sulinowo miały dochody od osób fizycznych, osób prawnych oraz innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, które stanowiły 46,9% dochodów ogółem. Istotnym źródłem dochodów były również wpływy z różnych rozliczeń, których udział wyniósł 15,4%.

Strategia finansowa gminy powinna koncentrować się na dalszym zwiększaniu dochodów własnych, efektywnym pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych oraz racjonalnym gospodarowaniu środkami w celu stabilizacji budżetu i finansowania kluczowych inwestycji rozwojowych.

Wraz ze wzrostem dochodów zauważalny jest również wzrost wydatków, dlatego porównując rok 2023 do 2025 wydatki wzrosły o 6,76 mln zł. W latach 2023–2025 wydatki gminy Borne Sulinowo systematycznie rosły, podobnie jak poziom zadłużenia. Jednocześnie udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem zmniejszył się z 32% do 20%, co wskazuje na ograniczenie nakładów inwestycyjnych. W 2025 roku największa część wydatków budżetowych gminy Borne Sulinowo została przeznaczona na oświatę i wychowanie, które stanowiły 29,5% wydatków ogółem. Najmniejszy udział w strukturze wydatków odnotowano natomiast w dziale informatyka. W latach 2022–2025 w gminie Borne Sulinowo systematycznie rosły zarówno dochody, jak i wydatki, przy czym wydatki w każdym roku przewyższały dochody. Według Raportu o stanie Gminy Borne Sulinowo za 2025 r. wynik budżetu ogółem był w 2025 r. ujemny i wyniósł –548 603,37 zł, natomiast nadwyżka operacyjna była dodatnia i wyniosła 2 369 887,68 zł. Są to dwie różne wielkości: pierwsza uwzględnia dochody i wydatki ogółem, a druga wyłącznie dochody i wydatki bieżące. Wykres przedstawia wykonanie budżetu ogółem. Dane dotyczące nadwyżki operacyjnej podano w tekście na podstawie tabeli 6 Raportu o stanie Gminy Borne Sulinowo za 2025 r.

Wykres 3 Wykonanie budżetu gminy Borne Sulinowo w latach 2022–2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Borne Sulinowo na lata 2022–2025.

1.6. Badanie ankietowe

W celu poznania opinii i oczekiwań mieszkańców gminy Borne Sulinowo w okresie od 10 kwietnia do 19 maja 2026 r. przeprowadzono ankietę internetową. Wyniki ankiety przedstawiają opinie osób, które wzięły w niej udział, i nie stanowią reprezentatywnego badania wszystkich mieszkańców gminy.

Zdecydowana większość ankietowanych (ponad 66%) jest zadowolona z mieszkania w gminie. Najwyżej oceniono bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy, dostęp do usług, działalność pomocy społecznej oraz działalność Urzędu Miejskiego. Jednocześnie respondenci wskazali obszary wymagające poprawy, szczególnie dostęp do opieki medycznej, dialog władz gminy z mieszkańcami oraz funkcjonowanie transportu zbiorowego.

Respondenci wskazali najważniejsze problemy wpływające na jakość życia. Należą do nich przede wszystkim brak atrakcyjnych miejsc pracy, niskie zarobki, słaba komunikacja zbiorowa, ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej oraz słaba infrastruktura drogowa. Zwracano także uwagę na problemy mieszkaniowe, ubogą ofertę usług i brak perspektyw dla młodych mieszkańców.

Za największe atuty gminy uznano atrakcyjne położenie wśród jezior i terenów zielonych, potencjał turystyczny, wysokie walory krajobrazowe oraz powojorską historię

gminy. Respondenci podkreślali, że kluczowe inwestycje powinny koncentrować się na tworzeniu nowych miejsc pracy, utworzenie komunikacji zbiorowej, modernizacji ścieżek rowerowych i pieszych i poprawie jakości dróg. W odpowiedzi na pytanie otwarte respondenci wskazali najważniejsze inwestycje i przedsięwzięcia, które ich zdaniem powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności. Najczęściej wymieniano potrzebę remontu dróg powiatowych i gminnych, modernizację Domu Oficera oraz Centrum Kultury i Rekreacji. Respondenci zwracali również uwagę na konieczność rozwoju komunikacji zbiorowej, zwiększenia liczby koszy na śmieci w celu poprawy czystości miasta oraz budowy stacji ładowania pojazdów elektrycznych i hybrydowych. Wskazane propozycje pokazują, że priorytetem dla respondentów jest poprawa infrastruktury, jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój usług dostępnych na terenie gminy.

Ponad połowa ankietowanych wskazała, że w perspektywie roku 2040 chcieliby, aby Borne Sulinowo było gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i oferującą mieszkańcom stabilne zatrudnienie. Druga grupa respondentów akcentowała potrzebę rozwoju turystyki i wzmacniania marki gminy jako miejsca atrakcyjnego dla odwiedzających. Najmniejszy udział uzyskała odpowiedź dotycząca gminy zapewniającej wysoką jakość usług społecznych.

Jeziora

**Złot Pojazdów
Militarynych**

Plaże

**Tereny zielone
i lasy**

Rysunek 3 Największe atrakcje turystyczne gminy Borne Sulinowo wskazane przez mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

2. MISJA I WIZJA

Planując działania strategiczne ważne jest, by na początku prac odpowiedzieć na podstawowe pytania: Do czego dążymy? Co chcemy osiągnąć? Wizja i misja gminy są podstawą określenia konkretnych celów i kierunków działań. Zostały one określone w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz badania ankietowego.

Wizja gminy jest sprecyzowanym obrazem przyszłości, wyrazem aspiracji społeczeństwa i władz gminy oraz ich wyobrażeń dotyczących przyszłości, jest opisem gminy w dalekiej przyszłości przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja ma za zadanie inspirować oraz motywować do działania i podejmowania kolejnych wyzwań.

**BORNE SULINOWO – NOWOCZESNA I PRZYJAZNA
MIESZKAŃCOM GMINA, EFEKTYWNE
WYKORZYSTUJĄCA SVOJE WALORY
PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE I GOSPODARCZE.
ROZWÓJ USŁUG I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPRZYJA
WZROSTOWI GOSPODARCZEMU ORAZ WYSOKIEJ
JAKOŚCI ŻYCIA.**

Osiągnięciu przedstawionego w wizji pożądanego stanu docelowego ma służyć misja, która ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie,

co jest naszym priorytetem, czyli kierunek i sposób działania na najbliższe lata. W misji ujęte są wartości ważne dla gminy, które mają za zadanie ujednolicić sposoby działania władz samorządowych w sprawach istotnych dla społeczności lokalnej.

**TWORZENIE WARUNKÓW DO ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU GMINY BORNE SULINOWO POPRZEZ
WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, ROZWOJU
USŁUG, OCHRONĘ WALORÓW PRZYRODNICZYCH I
HISTORYCZNYCH ORAZ PODNOSZENIE JAKOŚCI
ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.**

3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

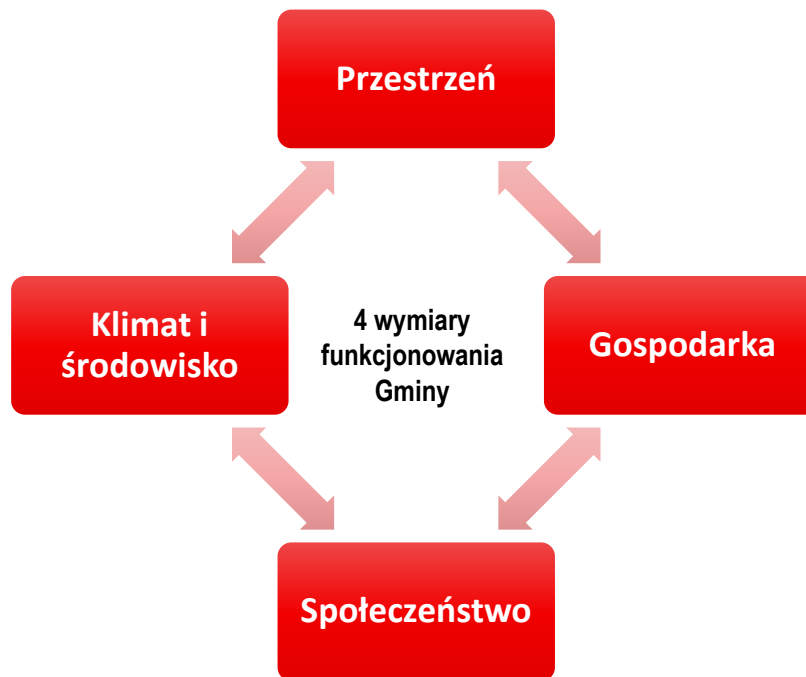
**ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W SFERZE
SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ,
PRZESTRZENNEJ I KLIMATYCZNO-
ŚRODOWISKOWEJ**

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu gminy Borne Sulinowo, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne oraz głosy mieszkańców i przedstawicieli gminy, określono cztery główne cele strategiczne, których realizacja doprowadzić ma do osiągnięcia stanu docelowego przedstawionego w wizji gminy.

W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe (inaczej nazywane także celami operacyjnymi), które zawierają kierunki działań w jakich gmina powinna się rozwijać. Wyznaczone dla gminy Borne Sulinowo cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej, społecznej i klimatyczno-środowiskowej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają.

Każdy cel strategiczny w określonym stopniu wpisuje się w każdy z czterech powyższych wymiarów. Poszczególne cele strategiczne osiągniemy realizując

odpowiednie inicjatywy strategiczne, które zawierają zestawy konkretnych działań do wykonania.

Rysunek 4 Koncepcja SMART opracowania celów

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej zaprezentowano cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju gminy Borne Sulinowo. Do każdego z celów operacyjnych

przyporządkowano również kierunki działań, które wpłyną na możliwość osiągnięcia określonych celów, rezultaty działań, a także zaproponowano wskaźniki, których analiza pozwoli na monitorowanie stopnia spełnienia zaplanowanych założeń.

WYMIAR GOSPODARCZY

CEL STRATEGICZNY I

1. Wzrost potencjału gospodarczego gminy poprzez rozwój inwestycji, przedsiębiorczości, turystyki i rynku pracy.

CELE OPERACYJNE

- 1.1 Rozwój stref usługowych oraz aktywności gospodarczej i przyciąganie inwestorów.
- 1.2 Rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.
- 1.3 Wspieranie współpracy lokalnej i ponadgminnej dla rynku pracy i promocji gospodarczej.

WYMIAR SPOŁECZNY

CEL STRATEGICZNY II

2. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i integracji społecznej.

CELE OPERACYJNE

- 2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.
- 2.2 Wzmacnianie aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców poprzez wspieranie lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.
- 2.3 Rozwój oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz infrastruktury czasu wolnego.
- 2.4 Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia dla rodzin, dzieci i seniorów.

WYMIAR PRZESTRZENNY

CEL STRATEGICZNY III

3. Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni gminy poprzez rozwój infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie.

CELE OPERACYJNE

- komunikacyjnej.
- 3.2 Poprawa dostępności i jakości infrastruktury technicznej.
- 3.3 Odpowiedzialna i zrównoważona polityka przestrzenna.

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

CEL STRATEGICZNY IV

4. Otwartość na nowoczesne technologie przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego.

CELE OPERACYJNE

- 4.1 Rozwój i wdrażanie nowoczesnych technologii proekologicznych wspierających ochronę środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami.
- 4.2 Promowanie odnawialnych źródeł energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków.
- 4.3 Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych przy racjonalnym rozwoju.

WYMIAR GOSPODARCZY

Wzrost potencjału gospodarczego gminy poprzez rozwój inwestycji, przedsiębiorczości, turystyki i rynku pracy

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1 Rozwój stref usługowych oraz aktywności gospodarczej i przyciąganie inwestorów.	1.1.1 Utworzenie kompleksowej oferty gospodarczej sprzyjającej powstawaniu nowych firm i inwestycji. 1.1.2 Skuteczne rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach wsparcia dla przedsiębiorców, szkoleniach i doradztwie. 1.1.3 Wzmacnianie potencjału niezależnych organizacji działających na rzecz rozwoju gospodarczego. 1.1.4 Wspieranie przedsiębiorczości opartej na lokalnych markach i produktach. 1.1.5 Dywersyfikacja oferty usługowej. 1.1.6 Rozwijanie współpracy gospodarczej gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.
1.2 Rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.	1.2.1 Działania na rzecz rozwoju turystyki weekendowej, kajakowej, rowerowej i rekreacyjnej na terenie gminy. 1.2.2 Wsparcie rozbudowy bazy turystycznej, w tym bazy noclegowej, wypoczynkowej i gastronomicznej. 1.2.3. Wspieranie biznesów okoturystycznych. 1.2.4 Współpraca gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu koordynacji wspólnych działań i wzajemnym uzupełnianiu oferty rekreacyjno-wypoczynkowej.
1.3 Wspieranie współpracy lokalnej i ponadgminnej dla rynku pracy i promocji gospodarczej.	1.3.1 Aktywna, wielokanałowa promocja walorów gminy – przyrody, położenia, tradycji oraz produktów lokalnych – poprzez cykliczne kampanie i targi skierowane do różnych grup odbiorców: inwestorów, turystów i potencjalnych mieszkańców. 1.3.2 Opracowanie internetowego przewodnika po gminie, mapy cyfrowej lub aplikacji umożliwiającej aktywne spędzanie czasu z wykorzystaniem infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej. 1.3.3 Włączanie lokalnych stowarzyszeń w działania promocyjne gminy. 1.3.4 Kreowanie turystycznej marki lokalnej. 1.3.5. Współpraca gminy z lokalnymi pracodawcami, szkołami i instytucjami rynku pracy w celu dostosowywania oferty kształcenia i wsparcia zawodowego do potrzeb mieszkańców oraz przedsiębiorców.

WYMIAR SPOŁECZNY

Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i integracji społecznej

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych oraz kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.	2.1.1 Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego żywienia, używek, znaczenia aktywności fizycznej oraz poszanowania przestrzeni wspólnej. 2.1.2 Podnoszenie kompetencji kadry szkolnej i sportowej. 2.1.3 Promowanie aktywnego spędzania czasu również w wakacje wśród młodzieży przez placówki kulturalne i edukacyjne (turnieje sportowe, półkolonie, obozy, itp.). 2.1.4 Rozwój miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. 2.1.5 Bezpłatny dostęp dla wszystkich uczniów do psychologa szkolnego. 2.1.6 Rozwój profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia. 2.1.7 Współpraca z podmiotami leczniczymi i NFZ na rzecz utrzymania ciągłości oraz poprawy dostępności podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta i obszaru wiejskiego.
2.2 Wzmacnianie aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców poprzez wspieranie lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.	2.2.1 Promocja wolontariatu i inicjatyw społecznych – działania zachęcające mieszkańców do angażowania się w projekty lokalne. 2.2.2 Pobudzenie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecanie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co wpłynie na wzrost konkurencji i zwiększenie kreatywności. 2.2.3 Budowa sieci współpracy między organizacjami – organizacja spotkań, warsztatów i platform wymiany doświadczeń między lokalnymi organizacjami, stowarzyszeniami oraz samorządem. 2.2.4 Wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców we współpracy z powiatowym urzędem pracy, pracodawcami i organizacjami społecznymi, w szczególności poprzez upowszechnianie informacji o ofertach pracy, szkoleniach i możliwościach podnoszenia kwalifikacji.
2.3 Rozwój oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz infrastruktury czasu wolnego.	2.3.1 Tworzenie i rozwój przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców. 2.3.2 prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących dostępnej oferty. 2.3.3 Budowa, rozbudowa i poprawa stanu obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych. 2.3.4 Rozwój ogólnodostępnych form aktywności fizycznej i wspieranie inicjatyw promujących zdrowy styl życia.
2.4 Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia dla rodzin, dzieci i seniorów.	2.4.1 Rozwój usług opiekuńczych nad osobami starszymi oraz opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi. 2.4.2 Prowadzenie racjonalnej polityki mieszkalnictwa socjalnego i komunalnego nastawionego na aktywizację społeczeństwa.

	2.4.3. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej z różnych dziedzin sportu skierowanej zarówno dzieci i młodzieży, osób dorosłych jak i seniorów.
--	---

WYMIAR PRZESTRZENNY

Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni gminy poprzez rozwój infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
3.1 Rozbudowa infrastruktury pieszej i rowerowej oraz poprawa dostępności komunikacyjnej.	3.1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej. 3.1.2 Wzmacnianie wewnętrznej spójności i zewnętrznej dostępności komunikacji gminy, przede wszystkim komunikacji publicznej. 3.1.3 Poprawa bezpieczeństwa publicznego (odseparowanie ruchu pieszego, oświetlenie, monitoring).
3.2 Poprawa dostępności i jakości infrastruktury technicznej.	3.2.1. Zapewnienie równomiernego dostępu do podstawowych usług infrastrukturalnych. 3.2.2. Wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania infrastrukturą. 3.2.3 Poprawa stanu technicznego obiektów i urządzeń infrastruktury. 3.2.4 Zmniejszenie obszarów wykluczonych infrastrukturalnie. 3.2.5. Poprawa połączeń transportowych między miejscowościami gminy oraz dostępności przystanków i podstawowych usług, z uwzględnieniem potrzeb osób niemających dostępu do samochodu.
3.3 Odpowiedzialna i zrównoważona polityka przestrzenna.	3.3.1 Projektowanie przestrzeni miejskich z aktywnym udziałem docelowych użytkowników. 3.3.2 Prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym utrzymaniu i poszerzaniu zasobów zielonej infrastruktury. 3.3.3 Rewitalizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sportowych i rekreacyjnych. 3.3.4 Zachowanie i rozwój terenów zielonych. 3.3.5 Rozwój mieszkalnictwa przeznaczonego na zaspokojenie potrzeb mieszkańców. 3.3.6 Uporządkowanie przestrzeni gminnej i poprawa estetyki krajobrazu, w tym ograniczenie nadmiaru reklam.

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Otwartość na nowoczesne technologie przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
4.1 Rozwój i wdrażanie nowoczesnych technologii proekologicznych wspierających ochronę środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami.	4.1.1 Modernizacja infrastruktury poprzez zastosowanie energooszczędnych i niskoemisyjnych technologii. 4.1.2 Tworzenie i utrzymanie terenów zieleni urządzonej w przestrzeni miejskiej jako buforów termicznych i retencyjnych. 4.1.3 Podnoszenie świadomości ekologicznej oraz promowanie stosowania technologii przyjaznych środowisku. 4.1.4 Wdrażanie innowacyjnych technologii ograniczających zużycie energii, wody i surowców naturalnych.
4.2 Promowanie odnawialnych źródeł energii oraz zwiększanie efektywności energetycznej budynków.	4.2.1 Rozwój OZE z poszanowaniem ochrony środowiska oraz krajobrazu gminy. 4.2.2. Eliminacja źródeł niskiej emisji. 4.2.3 Rozwój budownictwa ekologicznego i energooszczędnego. 4.2.4. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych.
4.3 Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych przy racjonalnym rozwoju przestrzennym.	4.3.1 Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska. 4.3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska. 4.3.3 Realizacja projektów rewitalizacji terenów zdegradowanych. 4.3.4 Udział gminy w programach ochrony środowiska i klimatu.

4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów, które wynikają z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działań.

Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale System realizacji strategii w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia.

Tabela 1 Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa	Oczekiwany kierunek zmian
SFERA S GOSPODARCZA Cel strategiczny 1 Wzrost potencjału gospodarczego gminy poprzez rozwój inwestycji, przedsiębiorczości, turystyki i rynku pracy	Potencjał gospodarczy	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych (2025 r.)	984	↑
	Rozwój turystyki	Miejska noclegowe całoroczne ogółem	14	↑
	Zwiększenie potencjału inwestycyjnego	Dochody gminy ogółem w zł (2025 r.)	82 511 716,86	↑
	Poprawa rynku pracy	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (2025 r.)	8,2%	↓
SFERASPOŁECZNA Cel strategiczny 2 Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i integracji społecznej	Poprawa dostępności do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (2024 r.)	0	↑
	Poprawa sytuacji demograficznej	Saldo migracji ogółem (2024 r.)	21	↑
	Zwiększenie usług społecznych	Placówki stacjonarnej opieki społecznej (2025 r.)	2	↑

SFERA PRZESTRZENNA Cel strategiczny 3 Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni gminy poprzez rozwój infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie	Poprawa dostępności obiektów i urządzeń infrastruktury	Korzystający z instalacji gazowych ogółu ludności	5,3%	↑
	Rozwój infrastruktury rowerowej	Długość dróg dla rowerów w km (2024 r.)	5,1	↑
	Rozwój terenów zielonych	Powierzchnia gminnych terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w m ² (2024 r.)	65,7	↑
	Zwiększenie zasobu mieszkaniowego	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²] (2024 r.)	304 295	↑
SFERA KLIMATYCZNO – ŚRODOWISKOWA Cel strategiczny 4 Otwartość na nowoczesne technologie przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego	Poprawa jakości powietrza i ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Liczba przyjętych wniosków w ramach programu „Czyste Powietrze”	262	↑
	Gotowość na nowoczesne technologie	Liczba oczyszczalni biologicznych (2024 r.)	1	↑
	Edukacja ekologiczna	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (2025 r.)	40,4%	↑

5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNEJ GMINY BORNE SULINOWO

Zgodnie z Ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 1378), Strategia Rozwoju Gminy zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej. Celem nowych regulacji jest włączenie polityki przestrzennej do polityki rozwoju. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest obowiązkowym elementem strategii. Obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Część graficzna składa się z kilku dopełniających się obszarów zawierających:

- ❖ Aspekty przestrzenne (strukturę funkcjonalno-przestrzenną - sieć osadniczą, formy użytkowania terenu)
- ❖ Aspekty infrastrukturalne (powiązania komunikacyjne, ciągi drogowe, linie energetyczne itd.),
- ❖ aspekty środowiskowe (formy ochrony przyrody itp.),
- ❖ strefy funkcjonalno-krajobrazowe (strefa leśno-łąkowa, strefa rolnicza z jednostkami osadniczymi(wsiami), strefa zurbanizowana miasta, strefa turystyczno-rekreacyjna, strefa historyczna),

oraz:

- ❖ najważniejsze założenia i kierunki interwencji dla obszarów strategicznego rozwoju gminy Borne Sulinowo.

Do przygotowania poniższych rysunków wykorzystano najbardziej aktualne dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGiK) udostępniane w zestawieniu BDOT10K oraz OpenStreetMap. Aspekty środowiskowe zostały utworzone z wykorzystaniem danych z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Model struktury funkcjonalnej jest zobrazowaniem najważniejszych, zaplanowanych w Strategii kierunków

działań, które wyznaczone zostały dzięki analizie zdiagnozowanych potrzeb i problemów w istniejących uwarunkowaniach. Należy jednak pamiętać, że większość kierunków działań przewidzianych w dokumencie nie odnosi się do konkretnej przestrzeni lub na etapie planowania Strategii nie jest możliwe wskazanie konkretnego miejsca działania.

Głównym ośrodkiem administracyjnym i usługowym gminy pozostaje miasto Borne Sulinowo. Na obszarze wiejskim dostęp do podstawowych usług zapewniają miejscowości pełniące funkcje lokalne, w tym m.in. Łubowo, Silnowo, Kragi, Jeleń i Juchowo. Zakres tych funkcji jest zróżnicowany i zależy od istniejących placówek oraz powiązań komunikacyjnych. Strategia zakłada wzmocnienie dostępności usług dla mieszkańców poszczególnych miejscowości, bez wyznaczania sztywnej hierarchii ośrodków wiejskich.

Kierunek rozwoju struktury przestrzennej gminy polega na uzupełnianiu zabudowy w miejscach powiązanych z istniejącymi usługami i infrastrukturą, poprawie połączeń między miejscowościami oraz zapewnianiu mieszkańcom dostępu do podstawowych usług. Rozwój działalności gospodarczej i infrastruktury technicznej powinien uwzględniać istniejące zagospodarowanie, możliwości obsługi terenów oraz uwarunkowania środowiskowe. Szczegółowe lokalizacje przedsięwzięć będą określane na kolejnych etapach ich przygotowania.

Przedstawiony model nie wyklucza możliwości wyznaczania nowych terenów rozwojowych na etapie sporządzania lub zmiany dokumentów planistycznych, jeżeli będzie to uzasadnione przyszłymi potrzebami rozwojowymi gminy oraz zgodne z uwarunkowaniami przestrzennymi, środowiskowymi i obowiązującymi przepisami prawa. Rozwój ten powinien w pierwszej kolejności uwzględniać uzupełnianie istniejących struktur osadniczych i kontynuację zabudowy w nawiązaniu do istniejącego zagospodarowania

Podsystemy powinny być ze sobą zharmonizowane, a w miejscach przecięć tworzyć przestrzenie wielofunkcyjne, aby poprawić jakość życia mieszkańców oraz zapewnić optymalne funkcjonowanie podmiotów gospodarczych.

Sposób rozmieszczenia i funkcjonowania poszczególnych podsystemów przedstawiony w Modelu ma służyć zapewnieniu jak najlepszej efektywności funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Zasady rozwoju funkcjonalno-przestrzennego zostały przedstawione w Ustaleniach i rekomendacjach w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Natomiast szczegółowe zasady zagospodarowania, uzupełnienia i rozwój struktury przestrzennej gminy powinny być ustalane w Planie Ogólnym Gminy oraz Miejsowych planach zagospodarowania przestrzennego, a tym samym dynamicznie dostosowywane do zmieniających się trendów i uwarunkowań lokalnych.

Na terenie gminy Borne Sulinowo występują różne formy ochrony przyrody, w tym park krajobrazowy, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody oraz pomniki przyrody. Przez gminę przebiegają także korytarze ekologiczne, które służą zachowaniu powiązań przyrodniczych, lecz nie stanowią odrębnej formy ochrony przyrody.

Do obszarów Natura 2000 należą m.in. Ostoja Drawska (PLB320019), będąca obszarem specjalnej ochrony ptaków, oraz obszary ochrony siedlisk: Jeziora Czaplineckie (PLH320039), Bagno i Jezioro Ciemino (PLH320036), Jezioro Śmiadowo (PLH320042) i Diabelskie Pustacie (PLH320048). Na terenie gminy znajdują się również rezerwaty przyrody „Bagno Ciemino” i „Diabelskie Pustacie”. Występowanie obszaru Natura 2000 i rezerwatu o nazwie „Diabelskie Pustacie” oznacza **dwie różne formy ochrony**, których granice i zasady ochrony należy rozpatrywać odrębnie. [Portal Gov.pl](https://portal.gov.pl)

Zasady ochrony wynikają z przepisów właściwych dla danej formy oraz z ustanowionych dla niej dokumentów ochronnych. Dla obszarów Natura 2000 mogą obowiązywać plany zadań ochronnych, natomiast dla parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody sporządza się plany ochrony; w odpowiednich przypadkach dla rezerwatów ustanawiane są zadania ochronne. Dokumentów tych nie należy utożsamiać z jednym wspólnym katalogiem zakazów.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony dla:

- Drawskiego Parku Krajobrazowego,
- obszaru Natura 2000 Ostoja Drawska, Jezioro Czaplineckie, Bagno i Jezioro Ciemino, Jezioro Śmiadowo oraz Diabelskie Pustacie,
- rezerwatu przyrody "Bagno Ciemino" i „Diabelskie Pustacie”.

Południowo-wschodni obszar gminy położony jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 126 „Zbiornik Szczecinek”. Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Borne Sulinowo na lata 2026–2029 z perspektywą do roku 2033” stan jakościowy wód podziemnych na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako dobry.

W granicach administracyjnych gminy Borne Sulinowo, w całości lub częściowo, zlokalizowanych jest 12 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP), należących do regionów wodnych Noteci oraz Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego. Obejmują one następujące JCWP: Gwda do Dołgi (RW6000181886171), Dobrzyca do Świerczyńca (RW60000918865994871), Dopływ z Jeziora Businowskiego Dużego (RW60001818865994869), Piława do zbiornika Nadarzyckiego (RW60001818865994719), Dębica od źródeł do Brusny wraz z Brusną (RW60000944431), Zbiornik Nadarzycki z dopływem w Nadarzacach (RW6000018866719), Piława od zbiornika Nadarzyckiego do ujścia (RW600011188659949), Gęsia (RW60001044189), Parsęta od źródeł do Gęsiej (RW6000104417), Płynica od Kanalu Sypniewskiego do ujścia (RW6000111886589), Czarna (RW6000091886549) oraz Płynica do Kanalu Sypniewskiego (RW6000181886583).

Na obszarze gminy występuje ponadto 14 jednolitych części wód jeziornych (JCWL), do których zaliczają się jeziora: Komorze (LW10579), Niewlino (LW10597), Ciemino (LW10529), Radacz (LW10532), Lubicko Wielkie (LW10581), Brody (LW10582), Strzeszyno (LW10583), Pile (LW10590), Śmiadowo (LW10594), Dołgie (LW10595), Remierzewo (LW10569), Dębno (LW20879), Przełęg (LW10570) oraz Kniewo (LW10571).

Obszar gminy Borne Sulinowo położony jest również w granicach dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): JCWPd nr 9 o kodzie GW60009 oraz JCWPd nr 26 o kodzie GW600026.

Z uwagi na potrzebę ochrony jakości wód działania gminy powinny obejmować rozwój i utrzymanie gospodarki ściekowej, ograniczanie spływu zanieczyszczeń do jezior i cieków oraz zwiększanie retencji wód opadowych.

Zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) na lata 2021-2027 (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r.), susza jest

definiowana jako zjawisko naturalne, wywołane przez długotrwały brak opadów atmosferycznych, przejawiający się okresowym obniżeniem poziomu wód powierzchniowych lub podziemnych, mogące skutkować ograniczeniami w możliwości korzystania z wód, dostępu do usług wodnych lub możliwości prowadzenia produkcji rolnej lub leśnej. W zależności od jej typów, tj. od tego, czy mamy do czynienia z suszą atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną czy hydrogeologiczną, prowadzi ona do powstawania różnorodnych skutków w zakresie korzystania z zasobów wodnych. Rozróżnia się różne rodzaje suszy – susza atmosferyczna (pierwszy sygnał ostrzegawczy susza rolnicza), susza rolnicza (zagrożenie dla upraw), susza hydrologiczna (kiedy rzeki i jeziora zaczynają znikać) i susza hydrogeologiczna (charakteryzuje się obniżeniem poziomu wód podziemnych poniżej średnich wartości z poprzednich lat.).

Głównym celem PPSS jest przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel ten odwołuje się do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych zgodnie z obowiązującymi normatywnymi. Cele szczegółowe, precyzujące cel główny PPSS, są podyktowane regulacją art. 184 ust. 2 ustawy – Prawo wodne oraz dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą, tj.: społeczeństwa, gospodarki i środowiska. Do celów szczegółowych PPSS należą:

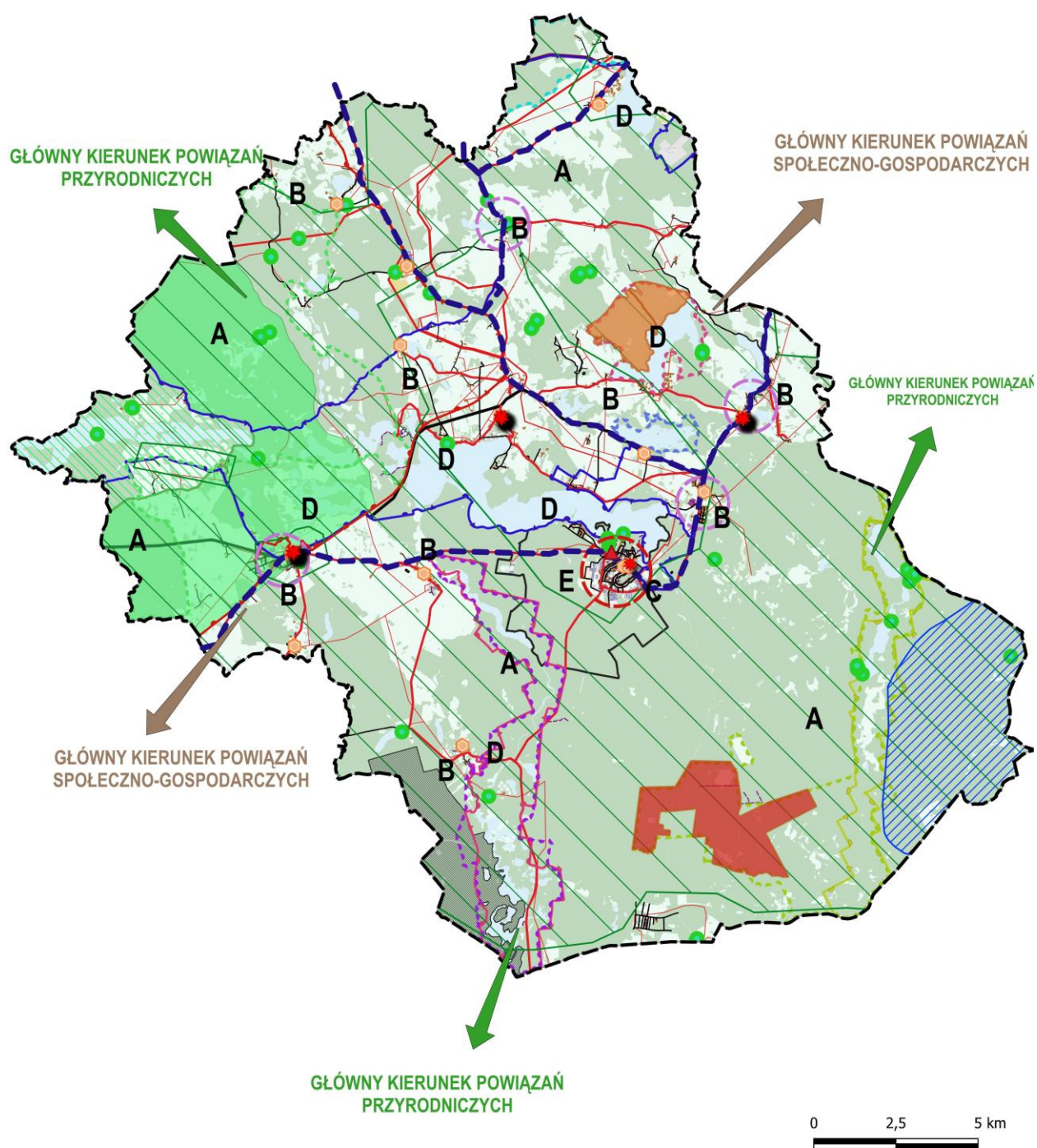
- ❖ skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;

- ❖ zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- ❖ edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- ❖ formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

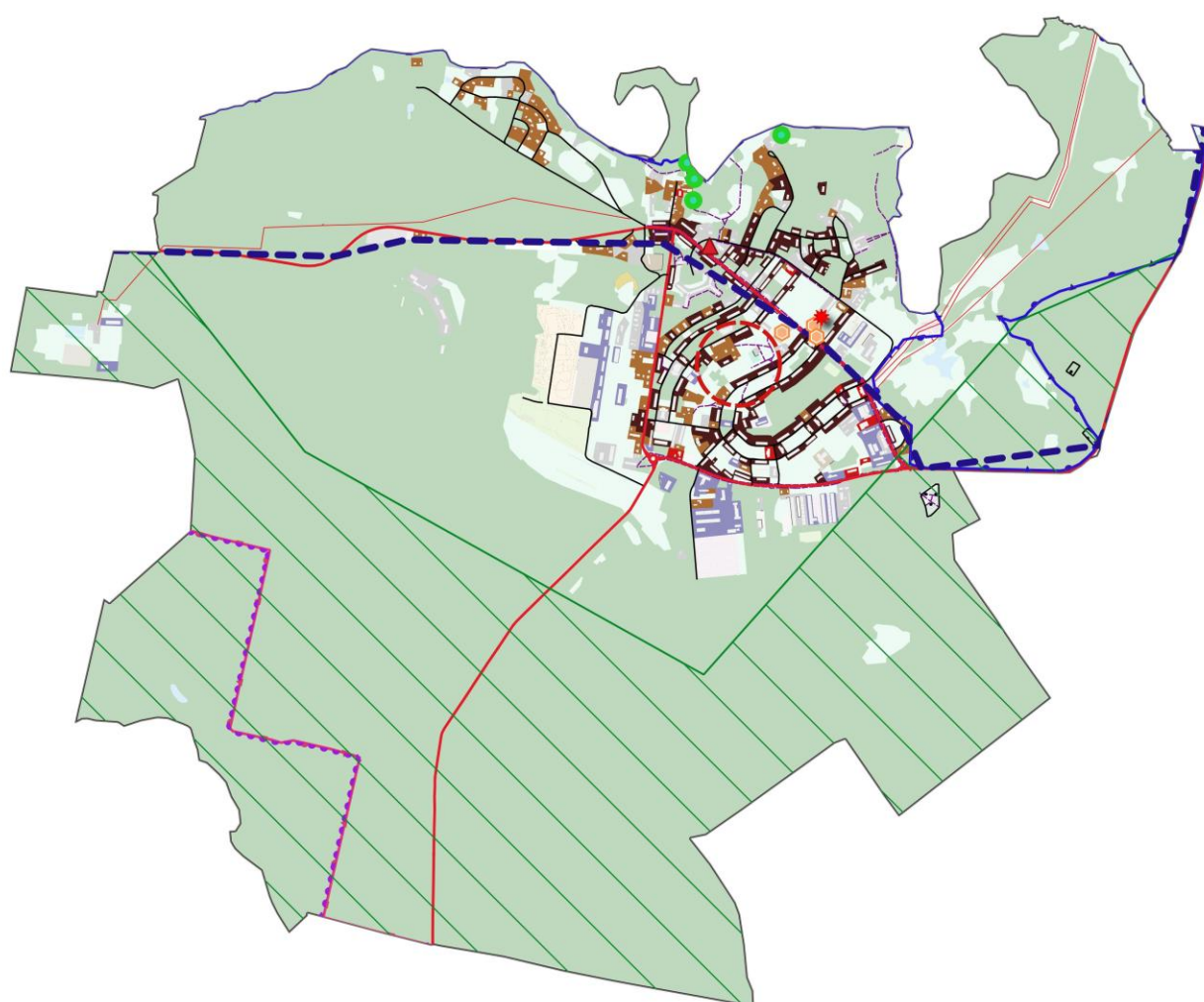
Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy podlega cyklicznym przeglądom i aktualizacjom.

Zgodnie z podziałem na typy suszy, na obszarze gminy Borne Sulinowo występują różne stopnie zagrożenia poszczególnymi rodzajami suszy. W przypadku suszy hydrologicznej dominują obszary o słabym (klasa I) oraz umiarkowanym (klasa II) stopniu zagrożenia, przy czym lokalnie występują również tereny zaliczane do klasy III, charakteryzujące się silnym zagrożeniem. Zagrożenie suszą rolniczą obejmuje przede wszystkim obszary o słabym (klasa I) i umiarkowanym (klasa II) stopniu zagrożenia, jednak miejscami odnotowuje się także silne (klasa III) oraz ekstremalne (klasa IV) zagrożenie. Natomiast w odniesieniu do suszy atmosferycznej na przeważającej części gminy występuje ekstremalny (klasa IV) oraz silny stopień zagrożenia.

Na obszarze gminy przewidziano do realizacji jedno zadanie inwestycyjne ujęte w Liście zadań inwestycyjnych Programu Przeciwdziałania Niedoborowi Wody (PPN), służące zwiększeniu retencji wodnej oraz ograniczaniu skutków suszy. Zadanie to obejmuje stabilizację poziomu zwierciadła wody w jeziorze Kiełpino, zlokalizowanym w obrębie ewidencyjnym Kiełpino.

Rysunek 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borne Sulinowo.
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borne Sulinowo – miasto Borne Sulinowo
Źródło: opracowanie własne.

0 0,5 1 km

Legenda

- granica gminy Borne Sulinowo
- obszar miejski
- Poligon wojskowy

Ośrodek miejski

Ośrodek lokalny

ASPEKTY INFRASTRUKTURALNE

Infrastruktura drogowa

- Droga krajowa
- Droga wojewódzka
- Droga powiatowa
- Droga gminna
- Droga wewnętrzna
- Linia kolejowa
- Ścieżki piesze lub rowerowe

Infrastruktura techniczna

- Linia wysokiego napięcia
- Linia średniego napięcia
- Linia niskiego napięcia

ASPEKTY PRZESTRZENNE

- Teren zabudowy jednorodzinnej
- Teren zabudowy wielorodzinnej
- Teren zabudowy handlowo-usługowej
- Teren zabudowy przemysłowo-składowej
- Pozostała zabudowa
- Budynki
- Teren leśny i zadrzewiony
- Ogródki działkowe
- Plantacja
- Sad
- Roślinność trawiasta
- Uprawy trwałe
- Wody powierzchniowe
- Cieki wodne
- Plac lub parking
- Cmentarze

STREFY FUNKcjONALNO-KRAJOBRAZOWE

- A - STREFA LEŚNO-LĄKOWA**
- B - STREFA ROLNICZA Z JEDNOSTKAMI OSADNICZYMI (WSIAMI)**
- C - STREFA ZURBANIZOWANA MIASTA**
- D - STREFA TURYSTYCZNO-REKREACYJNA**
- E - STREFA HISTORYCZNA**

ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 126 „Zbiornik Szczecinek”
- Rezerwat przyrody Bagno Ciemino
- Rezerwat przyrody Diabelskie Pustacie
- Obszar Natura 2000 Bagno i Jezioro Ciemino
- Obszar Natura 2000 Diabelskie Pustacie
- Obszar Natura 2000 Dolina Piławy
- Obszar Natura 2000 Dorzecze Parsęty
- Obszar Natura 2000 Jeziora Czaplineckie
- Obszar Natura 2000 Jezioro Śmiadowo
- Obszar Natura 2000 Ostoja Dawska
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Piławy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Płytnicy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Drawskie
- Drawski Park Krajobrazowy
- Drawski Park Krajobrazowy - otulina
- Pomnik przyrody
- Korytarz ekologiczny

PLANOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Rozwój świetlic wiejskich i systemu ich wsparcia
- Wzmacnianie współpracy Urzędu Miejskiego z mieszkańcami i organizacjami
- Podnoszenie kompetencji kadry szkolnej i sportowej
- Rozwój komunikacji zbiorowej

6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

6.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Na podstawie uwarunkowań prawnych oraz diagnozy i oceny zasobów środowiska przyrodniczego należy podkreślić, że nadrzędnym celem gminy w zakresie ochrony i kształtowania środowiska jest realizacja zasad trwałego i zrównoważonego rozwoju, w pełnej zgodności z wymogami czynnej ochrony przyrody. Oznacza to konieczność dbałości o wysoką jakość podstawowych komponentów środowiska – powietrza, wód i gleb a także zachowania trwałości ekosystemów leśnych, łąkowych i rolniczych. Ważnym elementem jest również kształtowanie ładu ekologicznego, przestrzennego i estetycznego w krajobrazie miasta i gminy. Kluczową rolę odgrywa w tym procesie wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, który stanowi fundament skutecznej ochrony i racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony środowiska:

- ❖ Rozwój i ochrona obszarów przyrodniczych – objęcie ochroną nowych terenów szczególnie w rejonie rzeki Piławy.
- ❖ Wzmacnianie funkcji lasów ochronnych – zwiększenie powierzchni lasów w strefach przyjeziornych, w celu ograniczenia wyrębu oraz zachowania funkcji wodochronnej i rekreacyjnej.
- ❖ Zalesianie terenów nieużytków rolniczych i słabych gleb – w szczególności w północno-wschodnich częściach gminy.
- ❖ Ochrona wód powierzchniowych i cieków wodnych – monitoring jakości wód jezior i rzek, ochrona stref buforowych i utrzymanie naturalnych korytarzy wodnych.
- ❖ Utrzymanie korytarzy ekologicznych i ciągłości funkcji biologicznych – zapobieganie chaotycznej urbanizacji wzdłuż Pojezierza Drawskiego i wokół jezior, w tym kontrola lokalizacji inwestycji.
- ❖ Tworzenie i utrzymanie sieci zielono-niebieskiej – zapewnienie ciągłości terenów zielonych oraz łączenie terenów chronionych w system funkcjonalny dla zachowania różnorodności biologicznej i funkcji rekreacyjnych.
- ❖ Rozbudowa pasów zieleni izolacyjnej i urządzonej – przy głównych drogach wojewódzkich i drodze krajowej, w przestrzeniach publicznych oraz przy zabudowie mieszkaniowej, w celu redukcji hałasu, poprawy mikroklimatu i estetyki krajobrazu.
- ❖ Ograniczenie ingerencji w lasy i tereny przyrodnicze – dopuszczanie inwestycji wyłącznie niezbędnych dla infrastruktury technicznej, dróg lub funkcji rekreacyjnych.
- ❖ Zachowanie naturalnych stosunków wodnych – niewprowadzanie funkcji, które mogłyby zaburzyć drenaż naturalnych cieków wodnych, szczególnie przy jeziorach należących do Pojezierza Drawskiego.
- ❖ Ochrona i pielęgnacja zieleni – w skwerach miejskich w przestrzeniach publicznych oraz na terenach wiejskich.
- ❖ Zwalczanie dzikich wysypisk i zanieczyszczeń.
- ❖ Ochrona bioróżnorodności i siedlisk – utrzymanie różnorodności gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów we wszystkich formach ochrony przyrody, w tym zachowanie siedlisk rzadkich i chronionych gatunków.
- ❖ Racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska – ograniczenie eksploatacji kruszyw i użytkowania zasobów naturalnych do poziomu niezakłócającego równowagi ekologicznej.
- ❖ Edukacja ekologiczna i promocja postaw prośrodowiskowych – prowadzenie działań informacyjnych dla mieszkańców i turystów, w tym oznakowanie szlaków przyrodniczych i programy edukacyjne w szkołach gminy.
- ❖ Wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej – termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych, stosowanie efektywnych źródeł ciepła i ograniczanie emisji pyłów.
- ❖ Rozwój odnawialnych źródeł energii – wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, takich jak energia słoneczna,

wiatrowa czy biomasa, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych i krajobrazowych oraz minimalizacją negatywnego wpływu na bioróżnorodność i walory przyrodnicze.

- ❖ Wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego – preferowanie gospodarowania, które nie narusza równowagi przyrodniczej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i stref przyjeziornych.
- ❖ Kontrola jakości powietrza – regularne kontrole emisji z instalacji grzewczych.

Na terenie gminy Borne Sulinowo opracowany został audyt krajobrazowy, przyjęty uchwałą nr XIII/187/25 z dnia 18 grudnia 2025 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 18 grudnia 2025r. Dokument ten zawiera szczegółowe rekomendacje i wnioski dotyczące ochrony oraz kształtowania

krajobrazu, w tym wskazania obszarów szczególnie cennych pod względem wartości krajobrazowych.

Na terenie gminy Borne Sulinowo zidentyfikowano krajobrazy priorytetowe:

- ❖ Wrzosowiska Diabelskie Pustacie (32-314.66-43),
- ❖ Zespół jezior Kniewo, Przełęg, Rymierzewo, Dzicze (32-314.66-49),
- ❖ Jezioro Ciemino (32-314.66-33),
- ❖ Rezerwat Bagno Ciemino (32-314.66-14),
- ❖ Krajobraz wiejski wokół jeziora Lubicko Wielkie (32-314.66-21),
- ❖ Krajobraz wiejski wokół wsi Dąbie, Silnowo, Uniemino (32-314.45-42),
- ❖ Krajobraz leśny leżący na północ od jezior Komorze, Brody i Strzeszyn (32-314.45-230),
- ❖ Krajobraz wiejski: Czarne Wielkie, Chłopowo (32-314.45-93),
- ❖ Krajobraz wiejski na południowy wschód od miasta Barwice (32-314.45-136).

6.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Głównym celem jest ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków, walorów architektonicznych i historyczno-kulturowych polegająca w szczególności na podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, w tym zabezpieczeniu ich przed zniszczeniem, uszkodzeniem, dewastacją oraz na zapewnieniu im warunków trwałego zachowania, zagospodarowania i utrzymania. W ramach ww. działań konieczne jest również uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.

Zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne wykazano w „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej”.

Przyjmuje się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- ❖ W obrębie historycznych układów ruralistycznych oraz przy obiektach o wartościach zabytkowych rozbudowę i nadbudowę należy kształtować z poszanowaniem zachowanych gabarytów, proporcji i kompozycji elewacji.
- ❖ Zachowane dwory, pałace i parki wsi powinny być utrzymywane w stanie nienaruszonym, bez podziałów ani wtórnej zabudowy.
- ❖ Wszystkie obszary i obiekty zabytkowe oraz elementy zabytkowe, które posiadają wartość historyczną lub kulturową, powinny być objęte stałą ochroną.
- ❖ Należy zachować i odtwarzać tradycyjne linie zabudowy i układ ulic, dbając o geometrię i proporcje historycznej zabudowy.
- ❖ Wszelka nowa zabudowa powinna harmonijnie wkomponowywać się w istniejący krajobraz kulturowy, uwzględniając dotychczasowy podział parcel oraz gabaryty i proporcje historyczne.
- ❖ Ochronie podlega także otoczenie zabytkowych kościołów i innych obiektów sakralnych.

- ❖ Należy dążyć do zachowania historycznej formy urbanistycznej i architektonicznej oraz maksymalnej ochrony obiektów o wartości historyczno-kulturowej, przy jednoczesnym harmonijnym wkomponowaniu nowej zabudowy i zagospodarowania terenu.
- ❖ Określić możliwości wykorzystania zachowanych obiektów zabytkowych w sposób niekolidujący z ich charakterem i nie zagrażający konstrukcji lub wartości kulturowej, aby zahamować proces degradacji i zniszczenia.
- ❖ Uzupełnianie i korygowanie gminnej ewidencji zabytków oraz innych dokumentacji historycznych, które pozostają dokumentami otwartymi, mogą podlegać sukcesywnej aktualizacji w zależności od stanu zasobów kulturowych gminy.

Część obszaru gminy Borne Sulinowo, zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przyjętym przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr XVII/214/20 z dnia 24 czerwca 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zlokalizowana jest w granicach obszarów kulturowo – krajobrazowych (OKK27), który ma na celu ochronę obiektów militarnych i ich ekspozycji, z dopuszczeniem zagospodarowania na funkcje turystyczne. Dla tych terenów należy stosować odpowiednie zalecenia wynikające z PZPWZ.

6.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- ❖ Głównym celem w zagospodarowaniu przestrzennym gminy jest zapewnienie właściwego poziomu życia jego mieszkańców oraz komfortu w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym. Nieuporządkowane zarządzanie przestrzenią tworzy takie problemy jak: rozpraszanie zabudowy, nieefektywne wykorzystanie przestrzeni skutkujące marnotrawieniem terenów zielonych i rolnych czy działania w przestrzeni naruszające krajobraz i dziedzictwo kulturowe. Należy podkreślić, że atrakcyjność krajobrazu naturalnego i kulturowego gminy Borne Sulinowo stanowi o podstawach jej rozwoju.
- ❖ Przyjmuje się następujące kierunki zmian w prowadzeniu polityki przestrzennej, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:
- ❖ Zachowanie i pielęgnowanie tradycyjnych układów przestrzennych wsi.
- ❖ Kształtowanie zwartej i spójnej zabudowy, poprzez ograniczenie rozproszonych ekspansji budowlanej.
- ❖ Umożliwienie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej poprzez uzupełnianie oraz kontynuację istniejących struktur osadniczych, a także rozwój terenów przylegających do istniejącej zabudowy. Dopuszcza się również wyznaczanie nowych terenów rozwojowych w odpowiedzi na przyszłe potrzeby mieszkańców i gospodarki lokalnej, których szczegółowa lokalizacja nie została określona na etapie opracowania Strategii, z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego, dostępności infrastruktury oraz uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych.
- ❖ Odtworzenie wyraźnej, historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej miasta.
- ❖ Wzmacnianie zagospodarowania terenów przeznaczonych na działalność gospodarczą poprzez zwiększenie intensywności zabudowy.
- ❖ Wspieranie tworzenia centrów społecznej integracji poprzez zapewnienie łatwego dostępu do terenów zielonych oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- ❖ Harmonijne wkomponowanie nowej zabudowy w istniejący krajobraz, z zachowaniem proporcji i unikaniem obiektów o nadmiernej kubaturze lub wysokości.
- ❖ Poprawa stanu otoczenia zabudowy mieszkaniowej poprzez rewaloryzację przestrzeni

wspólnych, podwórek, skwerów oraz placów miejskich.

- ❖ Podnoszenie jakości przestrzeni miejskiej zarówno pod względem estetyki, jak i funkcjonalnego zagospodarowania.
- ❖ Dostosowywanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym eliminowanie barier architektonicznych.
- ❖ Zachowanie i uwzględnienie terenów zielonych w planach zagospodarowania przestrzennego.
- ❖ Uruchamianie nowych terenów budownictwa mieszkaniowego zgodnie z zapotrzebowaniem z zaleceniem tworzenia ich na obszarach charakteryzujących się: brakiem występowania zagrożenia powodzią lub podtopieniem, bezpośrednim dostępem do dróg publicznych lub wewnętrznych o nawierzchni utwardzonej, dostępem przynajmniej do sieci wodociągowej i elektroenergetycznej, brakiem występowania lasów, gleb zaliczanych do klas I-III oraz gleb pochodzenia organicznego, brakiem występowania melioracji służącej polepszeniu rolniczych zdolności produkcyjnych gleb, brakiem występowania w sąsiedztwie uciążliwości, emisji i immisji (w tym m.in. hałasu, odoru, pól elektromagnetycznych), odpowiednim zabezpieczeniem i dostępem do usług i infrastruktury społecznej.

Analiza danych demograficznych wskazuje, że liczba mieszkańców gminy Borne Sulinowo wykazuje tendencję spadkową, wynikającą zarówno z ujemnego przyrostu naturalnego, jak i niewielkim saldem migracji.

Czynniki demograficzne

- ❖ Starzenie się społeczności – rosnąca liczba seniorów zwiększa zapotrzebowanie na mieszkania dostosowane do potrzeb osób starszych oraz na usługi opiekuńcze.
- ❖ Migracje wewnętrzne i zewnętrzne – konieczne jest tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych, które zatrzymają młode rodziny i przyciągną nowych mieszkańców. Wyższe ceny mieszkań w mieście powiatowym Szczecinku w porównaniu do gminy Borne Sulinowo oraz preferencja lokalnej społeczności

do osiedlania się w domach jednorodzinnych dodatkowo potwierdzają potrzebę rozwoju lokalnej podaży mieszkaniowej.

Czynniki turystyczne

- ❖ Gmina Borne Sulinowo pełni również funkcję turystyczną, co zwiększa zapotrzebowanie na bazę noclegową i mieszkania krótkoterminowe. Planowany rozwój infrastruktury turystycznej, w tym obiektów noclegowych i rekreacyjnych, wymaga równoczesnego rozwoju mieszkaniowego, aby wspierać gospodarkę lokalną i zapewnić komfortowe warunki zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.

Czynniki gospodarcze

- ❖ Rozwój lokalnej gospodarki – gmina Borne Sulinowo posiada potencjał w sektorze rolnictwa, odnawialnych źródeł energii oraz działalności produkcyjno-usługowej. Nowe inwestycje mieszkaniowe przyciągną pracowników i wesprą rozwój lokalnych przedsiębiorstw.

Czynniki przestrzenne

- ❖ Dostępność terenów pod zabudowę – gmina dysponuje terenami nadającymi się do realizacji nowych osiedli, zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich.
- ❖ Charakter istniejącej zabudowy – centrum gminy charakteryzuje się zwartą zabudową mieszkaniowo-usługową, dobrze wyposażoną w infrastrukturę techniczną i społeczną, co umożliwia rewitalizację i rozwój nowych inwestycji. Obszary wiejskie posiadają luźną zabudowę jednorodzinną, co stwarza warunki do tworzenia nowych osiedli przy zachowaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych.
- ❖ Zrównoważony rozwój przestrzenny – nowe inwestycje powinny być harmonijnie wkomponowane w istniejącą strukturę gminy, z poszanowaniem ładu przestrzennego i ochrony terenów zielonych.

Uzasadnienie zwiększonego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową

- ❖ Rosnące potrzeby społeczne – zapewnienie mieszkań dla seniorów oraz zatrzymanie młodych rodzin.
- ❖ Wsparcie gospodarki – przyciągnięcie pracowników do lokalnych przedsiębiorstw.
- ❖ Wykorzystanie potencjału inwestycyjnego – zagospodarowanie dostępnych terenów i poprawa infrastruktury.
- ❖ Rozwój turystyki – rozwój bazy noclegowej i wspieranie atrakcyjności turystycznej gminy.
- ❖ Zrównoważony rozwój przestrzenny i ochrona środowiska – harmonijne wkomponowanie nowych inwestycji w istniejącą zabudowę oraz ochrona terenów zielonych.
- ❖ Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców – nowoczesne mieszkania i infrastruktura zwiększają komfort i bezpieczeństwo życia.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Borne Sulinowo należy określić na etapie sporządzania planu ogólnego, na podstawie aktualnych danych i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przy ocenie potrzeb mieszkaniowych należy uwzględnić zmiany liczby i struktury ludności oraz gospodarstw domowych, potrzeby osób starszych, stan i możliwości wykorzystania istniejących mieszkań, dostępność usług, a także koszty budowy i utrzymania infrastruktury. Potrzeby związane z zabudową turystyczną i rekreacyjną należy analizować odrębnie od potrzeb stałego zamieszkania. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. dopuszcza ustalenie zapotrzebowania wyższego niż wynikające ze wzoru wyłącznie w przypadku szczególnych potrzeb mieszkaniowych określonych w strategii. W niniejszej strategii takich szczególnych potrzeb nie zidentyfikowano, dlatego nie przyjmuje się na tej podstawie zwiększenia zapotrzebowania.

6.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538) pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W planie ogólnym teren handlu wielkopowierzchniowego może zostać przewidziany w strefie handlu wielkopowierzchniowego albo w profilu dodatkowym strefy wielofunkcyjnej z zabudową mieszkaniową

wielorodzinną (SW). Realizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego wymaga odpowiednich ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strategia rozwoju gminy Borne Sulinowo nie przewiduje wyznaczania nowych terenów pod lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, ze względu na ich zbyt dużą ingerencję w istniejący łąd przestrzenny.

6.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców gminy, mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, które podejmowane są zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy.

Inwestycje celu publicznego obejmują m.in.:

- ❖ Budowę nowych i modernizację istniejących dróg publicznych oraz urządzeń infrastruktury komunikacyjnej.
- ❖ Budowę nowych i modernizację istniejących systemów infrastruktury technicznej, w tym obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzeniu ścieków,

zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą, gaz oraz sieć telekomunikacyjną.

- ❖ Modernizację i utrzymanie istniejących, a także budowę nowych obiektów oświaty i edukacji publicznej, instytucji kultury, obiektów ochrony zdrowia, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych, Gminnego budownictwa mieszkaniowego, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych i innych służących mieszkańcom gminy.
- ❖ Inwestycje w zakresie terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.
- ❖ Inwestycje w zakresie realizacji i utrzymania zieleni gminnej i zadrzewień.
- ❖ Realizację innych celów publicznych określonych w przepisach odrębnych.

Przyjmuje się następujące zasady w zakresie lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego :

- ❖ rozwój usług publicznych dostosowany do planowanych nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, jej faktycznego rozwoju oraz analizy przyrostu liczby mieszkańców,

z uwzględnieniem jednostek podziału administracyjnego i jednostek pomocniczych.

- ❖ Podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- ❖ Planowanie nowych dróg publicznych i infrastruktury technicznej w oparciu o analizy potrzeb i możliwości finansowych gminy z uwzględnieniem sukcesywnie uruchamianych nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie.
- ❖ Dążenie do zgodności pomiędzy inwestycją celu publicznego a intensywnością i formami zagospodarowania otaczającego obszaru.
- ❖ Zgodność między rodzajem zagospodarowania skutkującym realizacją inwestycji celu publicznego a zasobami środowiska naturalnego. Należy wykluczyć lokalizacje, które ingerują w unikatowe ekosystemy pod względem wartości przyrodniczych.
- ❖ Należy dążyć do minimalizowania zagrożeń powodowanych przez inwestycję celu publicznego.
- ❖ Realizacja tras rowerowych lub pieszo-rowerowych poprzez ich budowę, wyznaczenie lub oznakowanie.
- ❖ Dalsza rozbudowa lub budowa sieci i obiektów infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.

6.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Kierunki rozwoju systemów komunikacji:

- ❖ Utrzymanie istniejącej sieci dróg publicznych.
- ❖ Poprawa stanu technicznego dróg gminnych.
- ❖ Planowanie nowych dróg publicznych w oparciu o analizę potrzeb mieszkańców i możliwości finansowe gminy, ze szczególnym uwzględnieniem nowych terenów budowlanych.
- ❖ Rozbudowa tras i ścieżek rowerowych o charakterze turystyczno-rekreacyjnym, wspierających aktywność mieszkańców i rozwój ruchu turystycznego.
- ❖ Poprawa dostępności transportu zbiorowego wewnętrznego i zewnętrznego.
- ❖ Analiza i działania w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym instalacja luster przy

skrzyżowaniach, oświetlenie przejść dla pieszych i inne środki poprawy bezpieczeństwa.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej:

- ❖ Utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z możliwością ich modernizacji, rozbudowy, przebudowy lub remontu.
- ❖ Tworzenie zapisów w aktach prawa miejscowego umożliwiających elastyczne planowanie nowych sieci i rozwój istniejącej infrastruktury, w tym instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.
- ❖ Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.
- ❖ Uwzględnianie ograniczeń wynikających z lokalizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- ❖ Ochrona gruntów i wód przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi.
- ❖ Promowanie technologii ograniczających powstawanie odpadów i ich uciążliwość dla środowiska.
- ❖ Planowanie nowej infrastruktury technicznej na podstawie analiz potrzeb i możliwości finansowych gminy, uwzględniając nowe tereny inwestycyjne.
- ❖ Zachowanie istniejących ujęć wody z jednoczesną sukcesywną modernizacją w razie konieczności.

- ❖ Rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- ❖ Stopniowa modernizacja urządzeń grzewczych w celu stosowania paliw o niskiej emisji oraz montaż urządzeń ograniczających zanieczyszczenia powietrza.
- ❖ Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej zgodnie z prognozowanym zapotrzebowaniem i wzrostem liczby odbiorców.

Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej:

- ❖ Tworzenie przestrzeni centralnych wsi jako miejsc integracji lokalnej społeczności, rekreacji i spotkań, poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz obiektów użyteczności publicznej.
- ❖ Modernizacja i rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej, z uwzględnieniem potencjału jezior i innych zasobów naturalnych.
- ❖ Dążenie do eliminacji barier architektonicznych, umożliwiających swobodne funkcjonowanie osób ze szczególnymi potrzebami.
- ❖ Udostępnienie terenów leśnych na cele turystyczne zgodnie z obowiązującymi przepisami i planami urządzania lasu, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony wartości przyrodniczych.

6.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Polityka w zakresie urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW realizowana będzie zgodnie z zasadami:

- ❖ Urządzenia o mocy przekraczającej 500 kW realizowane zgodnie ze wskazaniem ustaleń dla poszczególnych terenów określone w planie ogólnym.
- ❖ Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane przede wszystkim na gruntach

o niskiej przydatności rolniczej, przy poszanowaniu walorów przyrodniczych.

- ❖ Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW nie może wpłynąć na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowanie oraz zagospodarowania i użytkowania terenu poza granicami wyznaczonego obszaru.
- ❖ Realizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Lokalizacja urządzeń, w zależności od ich rodzaju, specyfikacji, czy zastosowanej technologii wymagać będzie spełniania m.in.

warunków lokalizacyjnych (określonych w przepisach prawa), jak i uzależniona będzie od oceny wpływu inwestycji na środowisko i warunki życia ludzi.

6.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Za przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy uznać przedsięwzięcia, które określone zostały w rozporządzeniu z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.) w podziale na przedsięwzięcia mogące:

- ❖ Zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
- ❖ Potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko należy rozpatrywać indywidualnie, z uwzględnieniem rodzaju inwestycji, jej położenia oraz możliwego wpływu na środowisko i mieszkańców. Zasady te dotyczą również planowanych inwestycji w zakresie dróg, kanalizacji i odnawialnych źródeł energii, jeżeli kwalifikują się one do tej kategorii przedsięwzięć.

Dla ewentualnych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy ustala się następujące zasady:

- ❖ Ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć w bezpośrednim sąsiedztwie występowania dużych skupisk zabudowy mieszkaniowej.
- ❖ Dopuszczalna lokalizacja tylko w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie

przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w gminie.

- ❖ Tworzenie stref buforowych jako pasów zieleni izolacyjnej od innych terenów zabudowanych.
- ❖ Wprowadzanie regulacji obligujących inwestorów do realizacji inwestycji z zastosowaniem rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko oraz tereny sąsiadujące, w tym w zakresie wskaźników zabudowy i zasad zagospodarowania terenów.
- ❖ Należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony tych obszarów.
- ❖ Należy wdrażać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Podjęcie działań inwestycyjnych, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

6.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej jako główną zasadę przyjmuje się prowadzenie racjonalnej gospodarki, natomiast w odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej jako główną zasadę przyjmuje się podtrzymanie ekologicznej funkcji lasów oraz racjonalną gospodarkę leśną. Polityka przestrzenna w odniesieniu do rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej powinna być kształtowana według poniższych zasad:

- ❖ Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (w tym

zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej i zachowanie terenów otwartych)

- ❖ Ochrona gleb najwyższych klas bonitacyjnych (I – III).
- ❖ Zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych.
- ❖ Właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji.

- ❖ Przeciwdziałanie nadmiernej intensyfikacji produkcji rolnej oraz nadmiernemu stosowaniu środków ochrony roślin i nawozów, a także ochrona przed niewłaściwą agrotechniką.
- ❖ Działania propagujące rozwój rolnictwa proekologicznego.
- ❖ Dostosowanie kierunków i intensywności produkcji do naturalnego biologicznego potencjału gleb.
- ❖ Kierunek rekultywacji gruntów zdegradowanych należy określać odpowiednio do warunków danego terenu, z uwzględnieniem wartości przyrodniczej istniejących siedlisk otwartych,
- ❖ Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- ❖ Utrzymanie istniejących łąk.
- ❖ Dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny.
- ❖ Tereny lasów mogą zostać przeznaczone pod inne funkcje (związane z koniecznością rozwoju niezbędnej infrastruktury drogowej i technicznej) tylko gdy nie ma rozwiązania alternatywnego.
- ❖ Zrównoważone kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej poprzez racjonalne wykorzystanie gospodarcze lasów do tego predysponowanych (bilansowanie zrębów z odnowieniami).
- ❖ Zalesienia należy lokalizować po ocenie warunków przyrodniczych terenu, z zachowaniem cennych łąk, muraw i innych siedlisk otwartych.

6.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy nie wyznaczono obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, zgodnie z ustawą 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.), ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82), ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 69).

Jeżeli w przyszłości konieczne będzie wyznaczenie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, ustala się następujące zasady:

- ❖ Identyfikację i rozróżnienie obszarów ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i zmian przyrodniczych, które zaszły na tych terenach.
- ❖ W zakresie rehabilitacji: określenie zasad rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej, w tym dostosowanie zabudowy do współczesnych standardów funkcjonalno - przestrzennych, w tym ograniczenie ich oddziaływania na środowisko poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne.

- ❖ W zakresie rekultywacji: określenie istniejących i planowanych obszarów wymagających rekultywacji gruntów.
- ❖ W zakresie remediacji: wskazanie obszarów wymagających remediacji mającej na celu działania naprawcze wynikające z zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

Na terenie gminy Borne Sulinowo obowiązuje Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026. W ramach Programu, gmina Borne Sulinowo wskazała obszary rewitalizacji, które wymagają szczególnych działań mających na celu ich ożywienie i poprawę jakości życia ich mieszkańców i są to jednostki analityczne JA14 – ZOW, czyli całe lub część obrębów ewidencyjnych Juchowo, Kiełpino, Okole, Uniemino, Łąčno oraz jednostki analityczne obszaru miejskiego JA17-TP, JA4-ZOM, JA6-ZOM, JA5-ZOM, zlokalizowane w obrębach Borne 03, Borne 05 i Borne 06. Na terenie gminy wyznaczono również obszary zdegradowane, czyli tereny, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz innych problemów wpływających na ich rozwój i funkcjonowanie. Obszary zdegradowane na terenie gminy Borne Sulinowo zlokalizowane są zarówno w mieście jak i w części wiejskiej gminy. W mieście obejmują przede wszystkim

centralną i południowo-zachodnią część, natomiast w północnej, północno-zachodniej, północno-wschodniej na obszarach wiejskich koncentrują się głównie oraz południowej części gminy.

7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji (OSI) są określone w strategiach rozwoju jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych, przestrzennych lub powiązaniach

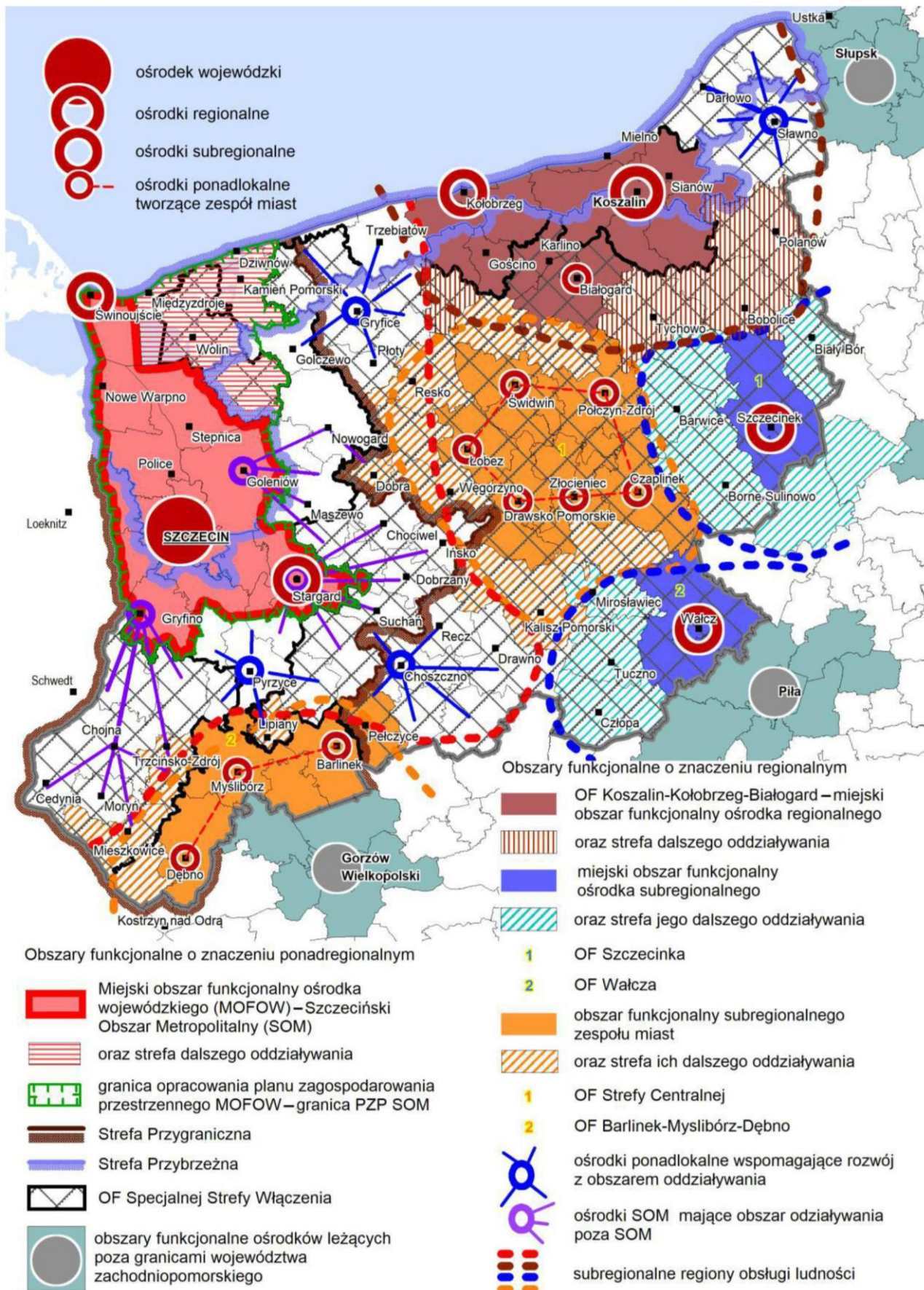
funkcjonalnych decydujących o występowaniu barier rozwoju lub możliwych do wykorzystania potencjałów rozwojowych.

7.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 zostały powielone obszary strategicznej interwencji na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Województwa Zachodniopomorskiego.

Polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego adresowana jest do następujących podstawowych poziomów obszarów funkcjonalnych:

- ❖ Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym, do których zaliczono:
 - Szczeciński Obszar Metropolitalny jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, w skład którego wchodzi Gmina Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania,
 - Obszar Funkcjonalny Strefy Przybrzeżnej jako obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej,
 - Obszar Funkcjonalny Strefy Przygranicznej jako obszar wymagający restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej,
- Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia jako obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych, kumulacji negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-gospodarczym oraz konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego.
- ❖ Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym, do których przypisano:
 - Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (KKB OF) jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania,
 - Obszar Funkcjonalny Szczecinka i Wałcza jako miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych wraz ze strefą dalszego oddziaływania,
 - Obszar Funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefy Centralnej wraz ze strefą dalszego oddziaływania,
 - Obszar Funkcjonalny subregionalnego zespołu miast: Barlinek-Myślibórz-Dębno wraz ze strefą dalszego oddziaływania.

Rysunek 8 Obszary funkcjonalne w województwie zachodniopomorskim
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego

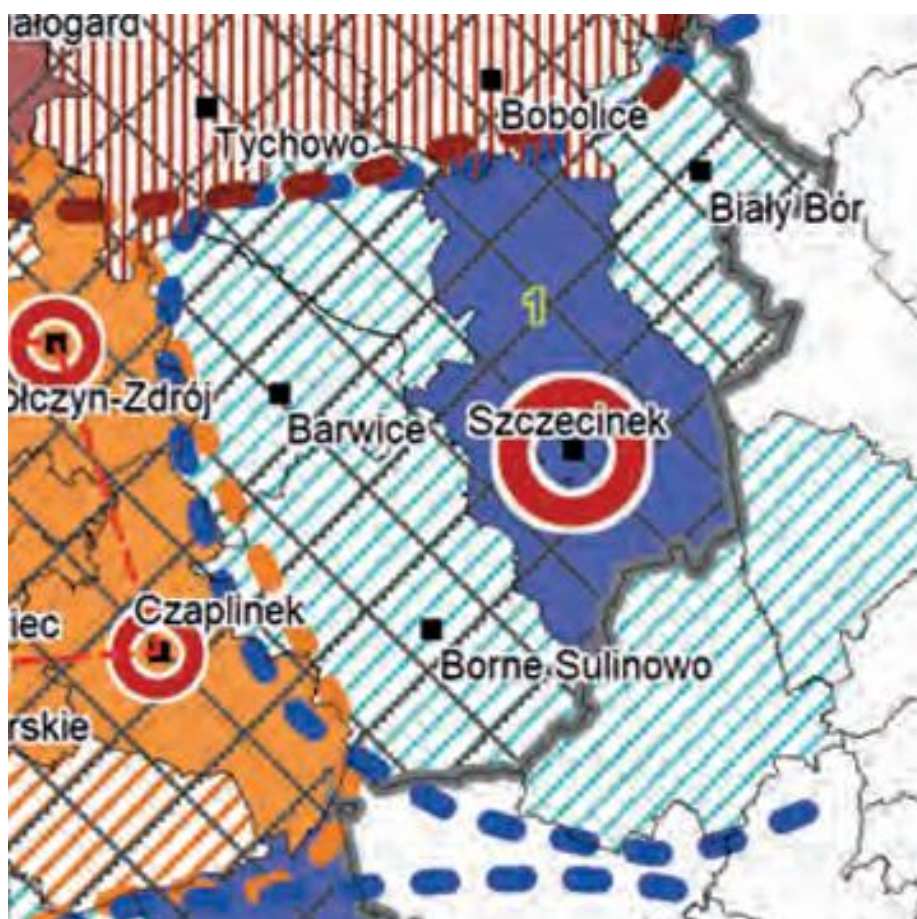
Gmina Borne Sulinowo została przydzielona do regionalnego obszaru funkcjonalnego strategicznej interwencji – strefa dalszego oddziaływania Obszaru Funkcjonalnego Szczecinka.

Gmina Borne Sulinowo znajduje się w Obszarze Funkcjonalnym Szczecinka, który charakteryzuje się peryferyjnym położeniem względem głównych ośrodków miejskich, wysokim udziałem terenów leśnych i jezior, stosunkowo dobrą sytuacją społeczno-gospodarczą oraz rozwiniętym przemysłem drzewnym. Istotnymi atutami obszaru są także walory przyrodnicze i potencjał turystyczno-rekreacyjny.

Obszar Funkcjonalny Szczecinka charakteryzuje się peryferyjnym położeniem względem Szczecina i Koszalina oraz jedną z najsłabszych w Polsce dostępności do ośrodków wojewódzkich i Warszawy. Jednocześnie wyróżnia się stosunkowo dobrą kondycją

społeczno-gospodarczą, wysokim udziałem terenów leśnych oraz znaczną jeziornością. Istotnym atutem obszaru jest również funkcjonowanie obiektów sportowych o ponadlokalnym znaczeniu, takich jak Centralny Ośrodek Sportu w Wałczu oraz wyciąg do nart wodnych w Szczecinku. Do pozostałych najważniejszych cech Obszaru Funkcjonalnego Szczecinka wraz ze strefą dalszego oddziaływania należą:

- ❖ Silnie rozwinięty przemysł drzewny w Szczecinku.
- ❖ Ograniczona dostępność do placówek przedszkolnych w całym powiecie.
- ❖ Koncentracja siły roboczej w przemyśle przetwórczym w jednym zakładzie.
- ❖ Szkolnictwo ukierunkowane na lokalne specjalizacje.

Rysunek 9 Lokalizacja Gminy Borne Sulinowo na tle OF - Obszar Funkcjonalny.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego

Tabela 2 Wykaz planowanych działań w ramach celów i kierunków kształtowania polityki przestrzennej dla obszarów funkcjonalnych Szczecinka jako miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania

Cel XI. Wykorzystywanie wspólnego potencjału i integracja miejskich obszarów funkcjonalnych

Kierunek 4. Rozwój obszaru funkcjonalnego Szczecinka jako miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania

Ustalenia	Narzędzia realizacji	Lokalizacja/obszar działania
Modernizacja linii kolejowej Nr 210 na odcinku Szczecinek-Runowo Pomorskie	Zadania rządowe, zadania samorządowe, terytorializacja polityki rozwoju, planowanie przestrzenne	Gminy: Borne Sulinowo, Czaplinek, Drawsko Pomorskie, Szczecinek, Węgorzyno, Złocieniec
Wzrost atrakcyjności miejscowości przez rewitalizację i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Terytorializacja polityki rozwoju, Planowanie przestrzenne,	Cała strefa
Zalecenia	Narzędzia realizacji	Lokalizacja/obszar działania
Modernizacja drogi krajowej nr 20	Zadania rządowe	Gminy na przebiegu poszczególnych dróg i linii kolejowych
Poprawa powiązań komunikacyjnych Szczecinka ze Szczecinem i Koszalinem	Zadania rządowe, zadania samorządowe, terytorializacja polityki rozwoju	Gminy na przebiegu poszczególnych dróg i linii kolejowych
Tworzenie warunków do rozwoju kluczowych sektorów, w tym przemysłu drzewno-meblarskiego w ramach regionalnej specjalizacji	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Rozwój instytucji otoczenia biznesu i wsparcie kooperacji w gospodarce	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

7.2. Obszary strategicznej interwencji w gminie Borne Sulinowo

Strategiczna interwencja Województwa Zachodniopomorskiego obejmuje obszary, na których występuje koncentracja niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a także konflikty związane z wykorzystaniem potencjału przyrodniczego i kulturowego. Jednym z instrumentów realizacji tej polityki jest Specjalna Strefa Włączenia (SSW), której celem jest wspieranie obszarów charakteryzujących się najniższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Wsparcie kierowane jest przede wszystkim do terenów borykających się

z problemami infrastrukturalnymi i społecznymi oraz do obszarów wiejskich zagrożonych marginalizacją wynikającą z ograniczonej dostępności do ośrodków wzrostu. Działania podejmowane w ramach SSW koncentrują się na aktywizacji infrastrukturalnej, gospodarczej i społecznej, mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie potencjału rozwojowego tych obszarów. Teren gminy Borne Sulinowo znajduje się właśnie w OF Specjalnej Strefy Wyłączenia. Specjalna strefa włączenia obejmuje obszary oddalone od dużych miast, które borykają się

z problemami społeczno-gospodarczymi, depopulacją, słabą dostępnością komunikacyjną i ograniczonym dostępem do usług publicznych, ale jednocześnie mają potencjał rozwoju biogospodarki oraz turystyki jeziornej.

Tabela 3 Wykaz planowanych działań w ramach celów i kierunków kształtowania polityki przestrzennej dla obszarów funkcjonalnych specjalnej strefy włączenia

Cel XI. Przeciwdziałanie marginalizacji i wsparcie rozwoju w obszarze funkcjonalnym Specjalnej Strefy Włączenia

Kierunek 1. Aktywizacja gospodarcza obszaru w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów		
Zalecenia	Narzędzia realizacji	Lokalizacja/obszar działania
Rewitalizacja obszarów popegeerowskich	Terytorializacja polityki rozwoju, zadania rządowe, zadania samorządowe	Obszar Wiejski Strefy
Uporządkowanie i przygotowanie terenów powojkowych, przemysłowych, kolejowych i popegeerowskich, w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych	Planowanie przestrzenne, terytorializacja polityki rozwoju	Obszar Wiejski Strefy
Wsparcie programów związanych z produkcją żywności na potrzeby lokalnego rynku konsumentów	Terytorializacja polityki rozwoju, zadania rządowe	Obszar Wiejski Strefy
Rozwój turystyki w oparciu o pojezierza oraz zasoby dziedzictwa kulturowego	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Rozwój dziedzin biogospodarki w oparciu o OZE	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym telepracy	Zadania samorządowe, terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Zwiększenie dostępności cyfrowej	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Kierunek 2. Poprawa dostępności do Szczecina oraz regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu		
Zalecenia	Narzędzia realizacji	Lokalizacja/obszar działania
- modernizacja drogi krajowej nr 20 - modernizacja linii kolejowej Nr 210 na odcinku Szczecinek-Runowo Pomorskie	Zadania rządowe	Gminy na przebiegu drogi
Poprawa powiązań komunikacyjnych SSW z regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami	Zadania rządowe, zadania samorządowe, terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
Realizacja tras rowerowych zgodnie z Koncepcją sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego	Zadania samorządowe, terytorializacja polityki rozwoju realizacji	Gminy na przebiegu tras
Modernizacja drogi krajowej nr 20	Zadania rządowe	Gminy na przebiegu poszczególnych dróg i linii kolejowych

Kierunek 3. Poprawa dostępności do podstawowych usług w zakresie edukacji i zdrowia

Zalecenia	Narzędzia realizacji	Lokalizacja/obszar działania
Programy zapewniania i zwiększania dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa
.Dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb ludności wynikających ze zmiany struktury wieku (wzrost liczby osób w podeszłym wieku), w tym: • lokowanie DPS, domów opieki, domów seniora na obszarach wiejskich • finansowanie pozainstytucjonalnej opieki nad osobami starszymi	Terytorializacja polityki rozwoju	Cała strefa

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

8. SPOJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo są zgodne z założeniami programowymi dokumentów wyższego rzędu. Strategia jest spójna z obowiązującymi aktami strategicznymi, planistycznymi oraz operacyjnymi obowiązującymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym, ponadlokalnym

i powiatowym, które mogą być istotne dla realizacji polityki rozwoju gminy Borne Sulinowo, w tym w szczególności ze:

- ❖ Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.
- ❖ Strategią Rozwoju Powiatu Szczecineckiego na lata 2020-2027.

Tabela 4 Spójność zaplanowanych celów strategicznych w Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo z dokumentami wyższego rzędu

GMINA Strategia Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040	POWIAT Strategia Rozwoju Powiatu Szczecineckiego lata 2020-2027	WOJEWÓDZTWO Strategia Rozwoju Województwa do roku 2030
Wzrost potencjału gospodarczego gminy poprzez rozwój inwestycji, przedsiębiorczości, turystyki i rynku pracy.	Stymulowanie innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach.	DYNAMICZNA GOSPODARKA Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu.
		PARTNERSKI REGION Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.
Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i integracji społecznej.	Poprawa jakości życia i integracja społeczna.	OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości.
Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni gminy poprzez rozwój infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie.	Zrównoważone wykorzystanie zasobów.	PARTNERSKI REGION Silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.
		SPRAWNY SAMORZĄD Skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych.
Otwartość na nowoczesne technologie przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego.	Zrównoważone wykorzystanie zasobów.	OTWARTA SPOŁECZNOŚĆ Świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości.

Źródło: Opracowanie własne

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

9.1. Zarządzanie realizacją Strategii

Strategia Rozwoju Gminy **Borne Sulinowo** będzie wdrażana i monitorowana przez określone podmioty. Realizację strategii wspierać będą wytyczne do tworzenia gminnych dokumentów wykonawczych. Aby skutecznie osiągnąć cele i kierunki działań określone w dokumencie konieczne jest prawidłowe ustanowienie systemu

zarządzania procesami rozwojowymi oraz włączenie szerokiego grona interesariuszy, od administracji na wszystkich szczeblach po sektor pozarządowy i gospodarczy. Ważne będzie także określenie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji dokumentu.

9.1.1. Podmioty zaangażowane we wdrażanie Strategii

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską w Bornem Sulinowie, która odpowiada za:

- ❖ uchwalenie Strategii,
- ❖ uchwalenie zmian Strategii,
- ❖ nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez rozpatrywanie raportu o stanie gminy, przeprowadzenie debaty nad raportem oraz głosowanie nad udzieleniem Burmistrzowi wotum zaufania.

Burmistrza Bornego Sulinowa, który odpowiada za:

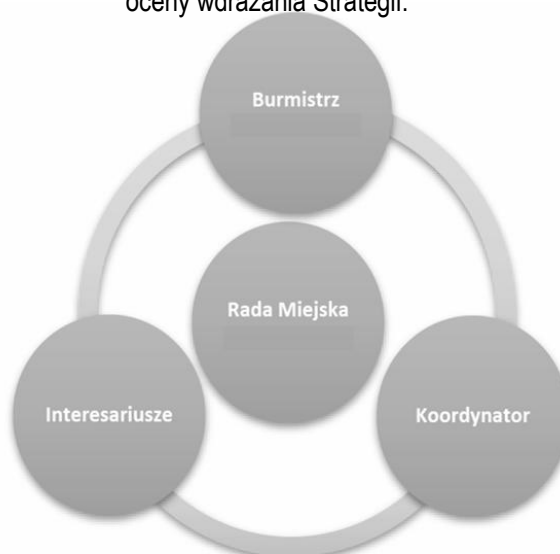
- ❖ nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- ❖ przygotowywanie projektów budżetu gminy i Wieloletniej Prognozy Finansowej z uwzględnieniem planowanych działań Strategii, przedkładanie ich Radzie Miejskiej oraz podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych,
- ❖ monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- ❖ inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Koordinację wdrażania Strategii prowadzi **Referat Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie**, do którego zadań należy:

- ❖ wsparcie Burmistrza Bornego Sulinowa w realizacji zadań związanych z wdrażaniem Strategii,
- ❖ przepływ informacji na temat działań związanych z wdrażaniem Strategii,
- ❖ promocję efektów realizacji Strategii,
- ❖ współpracę z interesariuszami Strategii w procesie jej wdrażania.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- ❖ realizację zadań wynikających ze Strategii,
- ❖ wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- ❖ dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

9.1.2.Procedura monitorowania

- ❖ Monitoring realizacji Strategii będzie prowadzony corocznie. Jego wyniki będą wykorzystywane przy przygotowaniu raportu o stanie gminy i przedstawiane Radzie Miejskiej, bez tworzenia odrębnego, dublującego sprawozdania.
- ❖ Celem monitoringu jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów działań przyjętych do realizacji.
- ❖ Monitoringu podlegają wskaźniki realizacji działań. Ponadto monitorowany będzie również

poziom wdrażania założeń w dokumencie w postaci liczby i efektów zrealizowanych działań.

- ❖ Wynikiem prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

9.1.3.Ewaluacja dokumentu

- ❖ Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – 2028 r., 2032 r., 2036 r. (ewaluacja on-going) i 2040 r. (ewaluacja ex-post).
- ❖ Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji / modyfikacji dokumentu.

- ❖ Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- ❖ Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Miejskiej w Bornem Sulinowie przez Burmistrza Bornego Sulinowa wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

9.1.4.Aktualizacja

- ❖ Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie na wniosek Burmistrza Bornego Sulinowa. Zmiany zapisów w dokumencie możliwe będą także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców.
- ❖ Projekt zmiany Strategii przygotowuje komórka koordynująca jej wdrażanie we współpracy z

właściwymi referatami i jednostkami organizacyjnymi gminy.

- ❖ Projekt aktualizacji Strategii przygotowuje Burmistrz. Tryb jej opracowania i przyjęcia obejmuje czynności wymagane przepisami, w szczególności konsultacje, przedłożenie projektu Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego

do zaopiniowania oraz zastosowanie właściwych wymagań dotyczących oceny oddziaływania na środowisko.

- ❖ Aktualizacja dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju (m.in. społecznych, gospodarczych, prawnych, przestrzennych czy politycznych) na terenie gminy, bądź w jej otoczeniu.
- ❖ Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie

dokonana w latach 2028 i 2040. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.

- ❖ Decyzja o aktualizacji dokumentu będzie dokonywana przez Burmistrza Bornego Sulinowa we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie.

9.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze względem Strategii Rozwoju Gminy stanowią obowiązkowe lub fakultatywne plany, programy i strategie sektorowe. Podczas tworzenia nowych i aktualizacji dotychczas obowiązujących gminnych programów, planów i strategii sektorowych, należy pamiętać by były one zgodne z treścią strategii – są one bowiem dokumentami wykonawczymi względem strategii.

Zgodność pomiędzy wskazanymi dokumentami dotyczyć będzie:

- ❖ wizji rozwoju gminy,
- ❖ celów - opracowania wykonawcze powinny wynikać i/lub wpisywać się w cele wyznaczone w dokumencie Strategii,
- ❖ kierunków i działań,
- ❖ oczekiwanych rezultatów - wdrażanie dokumentów wykonawczych powinno wspierać osiągnięcie docelowych wartości wskaźników założonych w Strategii,
- ❖ wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników, które zostały wskazane w rozdziale pn. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie koordynatora wdrażania Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.

- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze gospodarczej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 1. Wzrost potencjału gospodarczego gminy poprzez rozwój inwestycji, przedsiębiorczości, turystyki i rynku pracy.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze społecznej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 2. Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych, edukacji i integracji społecznej.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze przestrzennej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 3. Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni gminy poprzez rozwój infrastruktury i zrównoważone zagospodarowanie.
- ❖ dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze klimatyczno-środowiskowej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 4. Otwartość na nowoczesne technologie przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego.

W powyższym kontekście dokonano przeglądu obowiązujących dokumentów wykonawczych gminy wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą Strategią oraz

wskazaniem ewentualnej potrzeby wprowadzenia zmian. Poniższa tabela nie wyczerpuje wszystkich dokumentów.

Tabela 5 Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych względem Strategii

Obszar tematyczny	Nazwa dokumentu	Uwagi/Wytyczne
Planowanie przestrzenne	Plan ogólny Gminy	Zachowanie spójności celów i kierunków działań, zwłaszcza w wymiarze przestrzennym. Kształtowanie przestrzeni z uwzględnieniem założeń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	
Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Aktualizacja z uwzględnieniem zapisów Strategii.
Gospodarka komunalna	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy	Aktualizacja z uwzględnieniem zapisów Strategii.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminna ewidencja zabytków	Ewentualne zwiększenie bazy obszarów lub obiektów wpisanych do ewidencji zabytków
	Gminny program opieki nad zabytkami	Aktualizacja z uwzględnieniem zapisów Strategii oraz aktualizacja w przypadku ustanowienia nowych obszarów lub obiektów zabytkowych.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program ochrony środowiska	Aktualizacja z uwzględnieniem zapisów Strategii.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Aktualizacja z uwzględnieniem zapisów Strategii.
	Program usuwania azbestu	Bieżąca aktualizacja.
Polityka społeczna	Program Rewitalizacji Gminy	Zachowanie spójności celów i kierunków działań wskazanych w Strategii w przypadku aktualizacji lub opracowania dokumentów z zakresu polityki społecznej.
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	
	Gminny Programu Wspierania Rodziny.	
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	

	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Borne Sulinowo na lata 2025–2030	
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Zachowanie spójności celów i kierunków działań wskazanych w Strategii.
Gminny plan zarządzania kryzysowego	Wieloletnia prognoza finansowa Gminy	Uwzględnianie kierunków działań i działań sformułowanych w Strategii, pod warunkiem realności ich sfinansowania, w tym przy udziale środków zewnętrznych.

Źródło: opracowanie własne

10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W celu skutecznej realizacji założeń zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo na lata 2026-2040 należy uzyskać odpowiednio wysoki poziom finansowania. Zróżnicowanie źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć jest szczególnie ważne, ponieważ sfinansowanie wszystkich działań z jednego źródła (np. budżetu gminy) jest niemożliwe. Z tego względu samorząd, jako operator Strategii, będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję.

Ramy finansowe są uzależnione od zakresu przedmiotowego i czasowego podejmowanych działań, kondycji finansowej gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych, jak również uwarunkowań zewnętrznych (np. niestabilna sytuacja gospodarcza i geopolityczna) i wewnętrznych (niepewna gospodarka finansowa w kraju – PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzenia, zmiany systemowe itd.).

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowi wieloletnia prognoza finansowa.

Zapewnienie sprawnego realizowania działań przyczyniających się do osiągania postawionych celów wymagać będzie pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Do finansowania poszczególnych przedsięwzięć służą programy krajowe i regionalne, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

Bardzo dużą szansę w zakresie pozyskiwania środków na realizację działań niezbędnych do osiągnięcia celów nakreślonych w ramach Strategii stwarza Perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027. Gmina Borne Sulinowo zamierza aktywnie pozyskiwać środki na realizację zadań przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego gminy.

Wytyczne w Strategii działania, których wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia stanu wskazanego w wizji gminy na rok 2040 finansowane będą m.in. z takich źródeł jak:

- ❖ środki własne gminy Borne Sulinowo,
- ❖ środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym województwa i powiatu,
- ❖ środki pochodzące z budżetu państwa,
- ❖ środki funduszy celowych np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- ❖ fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- ❖ inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ❖ środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- ❖ kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich”, czyli projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Do głównych z nich należą:

- ❖ Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
- ❖ Fundusz Spójności, którego celem jest zredukowanie różnic gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju głównie poprzez duże inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska,
- ❖ Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), zajmujący się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich.
- ❖ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS). Celem programu jest wsparcie zrównoważonego rozwoju Polski. Głównym kierunkiem zmian ma być budowa nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej. FEnIKS przyspieszy transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej.

- ❖ Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG). Program wspierający przedsiębiorców w obszarze szerokorozumianych innowacji. Duży nacisk kładzie przy tym na działalność badawczo-rozwojową. programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji.
- ❖ Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych,

działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce.

- ❖ Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.
- ❖ Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Wymienione źródła finansowania nie stanowią zamkniętego katalogu. Zakres i tempo realizacji działań będą dostosowywane do zweryfikowanych możliwości finansowych gminy, z uwzględnieniem wkładu własnego, kosztów utrzymania i obsługi zobowiązań. Coroczny monitoring obejmie wartości wskaźników, postęp rzeczowy i finansowy, przyczyny odchyłeń oraz działania korygujące. Wyniki zostaną wykorzystane przy przygotowaniu budżetu i aktualizacji programu realizacyjnego.

11. SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1 Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	38
Tabela 2 Wykaz planowanych działań w ramach celów i kierunków kształtowania polityki przestrzennej dla obszarów funkcjonalnych Szczecinka jako miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania	63
Tabela 3 Wykaz planowanych działań w ramach celów i kierunków kształtowania polityki przestrzennej dla obszarów funkcjonalnych specjalnej strefy włączenia	64
Tabela 4 Spójność zaplanowanych celów strategicznych w Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo z dokumentami wyższego rzędu.....	67
Tabela 5 Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych względem Strategii.....	72
Rysunek 1 Położenie gminy Borne Sulinowo.	9
Rysunek 2 Placówki, których organem prowadzącym jest gmina Borne Sulinowo.	13
Rysunek 3 Największe atrakcje turystyczne gminy Borne Sulinowo wskazane przez mieszkańców.	24
Rysunek 4 Koncepcja SMART opracowania celów.....	29
Rysunek 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borne Sulinowo.....	44
Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borne Sulinowo – miasto Borne Sulinowo	45
Rysunek 7 Legenda do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borne Sulinowo.....	46
Rysunek 8 Obszary funkcjonalne w województwie zachodniopomorskim.....	61
Rysunek 9 Lokalizacja gminy Borne Sulinowo na tle OF - Obszar Funkcjonalny.....	62
Wykres 1 Liczba ludności w gminie Borne Sulinowo w latach 2019-2024.....	11
Wykres 2 Podmioty gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Borne Sulinowo w latach 2020-2025.	17
Wykres 3 Wykonanie budżetu gminy Borne Sulinowo w latach 2022–2025.	23